

DOMOLJUB

Štane 38 Din za celo leto, za inozemstvo 60 Din. Posamezna številka 1 Din. Prostor sne drobne vrstice v inseratnem delu štane 10 Din. — Naročnina Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljubca. — Telefon 25-49. Inserate in reklamacije sprejema uprava »Domoljubca. — Telefon 29-92.

Šola se je pričela

Te dni se zopet odpirajo vrata naših šol od ljudski preko raznih strokovnih do srednjih in v par tednih začne s poukom tudi naš največji slovenski učni zavod, to je univerza. Prav je, da se tega dogodka spomnimo tudi mi. Velika večina teh učencev je namreč iz pod naših kmetijskih streh, sinov in hčera naših kmetijskih staršev.

Ce bi sešteli učence in učenke vseh šol na Slovenskem, tedaj bi videli, da pohaja razne šole nad 200.000 slovenske mladine, to je dobro četrtno vsega slovenskega naroda. Ker je pa otrok najtesneje zvezan s starši in ker postaja šolska izobrazba vsak dan važnejši kulturni in gospodarski činitelj, lahko mirne duše trdimo, da se tiče šolstvo v največji meri in prav neposredno vsega slovenskega naroda. In že glede na to je naša dolžnost, da se od časa do časa ozremo na to prevažno moderno ustanovo, nekoliko pregledamo njeno vsakokratno stanje ter jasno in okrito povezo zahteve, ki jih ima napram šoli slovensko ljudstvo.

Prvo, kar moramo poudariti, je to, da z današnjim šolstvom zadovoljni biti ne moremo. Po krščanskih načelih in zgolj po zdravem razumu je, je otrok last božja in staršev. Glede na to bi smeli in morali glede vzgoje odločevati prav za prav starši in Cerkev. Ker pa živ človek tudi v družbi, to je kot član naroda in države, pripade nedvomno del vpliva tudi narodu in državi. V korist celokupnosti je, če je ljudstvo na čim višji stopnji izobrazbe, zato ima nedvomno država pravico zahtevati, da si pridobi vsak državljan neko stopnjo izobrazbe, kajti žalibog najdemo še vedno tako brezskrbne starše, ki bi svojim otrokom ne preskrbeli niti najpotrebnejše izobrazbe, to je branja, pisanja in računanja, če bi ne bili po državnih postavah za to prisiljeni. Če vse to premislimo, potem bi lahko dejali, da je šolstvo zadeva, ki se tiče Cerkve, staršev in države.

Zal pa stanje našega šolstva nikakor ne odgovarja temu načelu, kajti od neodločevanja pri šolstvu so bili starši popolnoma odripani, enako tudi Cerkev in v šoli odločuje danes izključno le država, in še to v najslabši obliki, to je vsakokratni režimi. Ni čudno, če je zato naše šolstvo, čeprav se je po svojem obsegu na zunaj silno dvignilo, v resnici vendarle neizmerno trpelo. Razni režimi so zlobili to v resnici sveto ustanovo v svoje namene ter so gospodarili v njej, da so se je žili človeku lasje. Ni danes naš namen, da bi pogrevali stare grehe, pač se nam pa zdi, da je naša dolžnost poudariti vsaj najvažnejše in najnujnejše zahteve, ki jih imamo napram šolstvu glede na njegovo današnje stanje.

Predvsem ugotavljamo, da niti enega sedaj veljavnih šolskih zakonov ne moremo

smatrati za končno veljavnega niti za najbližjo prihodnost, temveč prav vsi naravnost kriče po čim prejšnji in temeljiti reviziji, tako glede zunanje organizacije šolstva, kakor tudi glede duha, ki veje v šolstvu. Šolstvo izgubi pretežni del svojega notranjega čitja in zmisla, ako ni najtesneje naslonjeno na žive razmere in potrebe ljudstva samega. Sedanja vlada nam obeta samouprave v najširšem pomenu besede, toda ta samouprava bi bila pomankljiva, ako bi nam dajala le nekaj političnih in gospodarskih pravic, a bi ne določala tudi čim več kulturne samouprave, to je zlasti v šolstvu. Ogromna večina države je po tolikih razočaranjih in trpljenju po 17 letih končno vendarle prišla do prepričanja, da je centralizem pri nas kratko in malo nemogoč. Toda kakor je nemogoče v politiki in gospodarstvu, tako je tudi v šolstvu, zato je neobhodno potrebno, da dobe bodoče samouprave čim več vpliva tudi na vse šolstvo, na osnovno šolstvo pa naravnost odločujoči vpliv.

S tem bi bile pa že v prav znatni meri zacelejene mnoge rane, na katerih današnje šolstvo krvavi. S tem bi se n. pr. sam po sebi zrušil naravnost neverjeten zakon o monopolizaciji šolskih knjig in raznih učil ter neverjetno stremljenje urediti vse osnovno šolstvo po istem učnem načrtu. Res ne vemo, kako bi imenovali možgane, ki so si v svoji slepi cen-

En pesnik je živel...

V starih časih je živel pesnik, o katerem so učitelji in profesorji naših narodnih in srednjih šol pripovedovali, da je bil največji pesnik »dravske banovine«. Zložil je znamenit sonet — t. j. posebne sorte pesem — o kaši, kjer se bridko norčuje iz ljudi, ki so se kregali, kako se piše beseda kaša. Ta pesem o kaši mi prihaja na misel, ko berem v naših časopisih pozive iz višjih krogov, naj se spremeni ime Puštal, Žužemberk, Britof itd. iz narodnostnih in ne vem še kakšnih ozirov v novo ime.

Gospodje, kako ste smešni! Ali prav res nimate drugega dela v vaših kancelijah, kakor da se s takimi dopisi smešite pred občinskimi odbori in pred našimi včasih takozvanimi župani. Če res nimate drugih, bolj potrebnih zadev, potem se mirno vsedite k svoji pisalni mizi in zaprosite za zelo potrebni in zasluženi pokoj, zakaj svoje delo za narodov blagor ste na vso moč sijajno izvrševali! Povejte nam, gospodje, za koliko procentov bomo pred civiliziranim svetom na boljšem? »Če pa od črke boljša jed ne bode...« je pel svojo pesem zgoraj omenjeni pesnik. Mi bi te besede sedaj, nekako ob stoletnici, odkar so

tralistični strestji zamislile, naj so uče ljudsko-šolski otroci po dalmatinskih otokih iz istih knjig in po istem načrtu kot v Vojvodini, v Sloveniji po istem kot v Makedoniji.

Nikakor se v tem kratkem člančku ne moremo ogniti tudi vprašanja oseb, katerim izročamo v vzgojo svoje najdražje, to je našo mladino. Prvi pogoj primerne učitelja je, da je dober tisti vzgojitelj, ki z ljubeznivo gradil na temelje, ki jih je prinesla otroška duša od doma, zato je seveda več kot samo ob sebi umevno, da na naši zemlji ne more biti prostora za takega šolskega upravitelja, ki je leto meseca maja nahužil podrejeno učiteljico, ker je učila svoje otroke ljubko Marijino pesmico in tudi ne za take, ki so vzgajali zadnja leta naše otroke za ovadube — itd. Tudi pri nas smo imeli in imamo še precejšnje število vzornih učiteljev in učiteljic, do katerih čuti ljudstvo iskreno hvaležnost in ki so morali pretrpeti zadnja leta toliko krutega preganjanja, toda le preveliko je žal tudi število takih učiteljev, ki so ravno v zadnjih letih več kot dovolj jasno pokazali, da bi bili dobri morda za karkoli, le za učitelje otrok našega ljudstva pod nobenim pogojem ne. Težko bo v tem pogledu kmalu napraviti red, zato pa upravičeno zahtevamo, da prideje vsaj na vodilna mesta možja, ki bodo jamčili, da se bo v zadnjih letih tako globoko izkopani prepadi med šolo in domom zopet izravnali.

Mnogo, premnogo zahtev ima naše ljudstvo glede današnje šole, zato se bomo k temu vprašanju čim prej zopet vrnili. E.

zagledale beli dan samo malo predelali: Če od imena boljša vas ozir. trg ne bode, potem je prazen vsak poskus prenarejanja in preimenovanja. Naš narod ne bo niti za procent bolj narodno zaveden. Imena naših krajev pustite v miru! Mi vemo, da so nekje na svetu, v neki državi, ki se šteje za slovansko, imena, kakor: Kara-agač, Dede-agač, Karadag in še drugačna Kara, pa se nihče ne zgraža nad slovanskostjo tiste države in nobenemu uradniku v tistih krajih ni še prišlo na misel, da bi tista nekoliko po turškem dišeča imena hotel prenarejati. Imena naših krajev žive že stoletja med narodom in narod se jih bo držal kljub uradnim popravkom, kar uči že izkušnja Savskega Brestovaca in drugih primerov.

Gospodje, ki ste pozvani na delo za narodov blagor, očesa odprite, ušes ne mašite, pa boste našli toliko bolj potrebnega dela, s katerim boste osrečili svoj ljubljani narod, in narod vam bo za vaše delo hvaležen, in zavest vam bo rekla, da niste izgubljali dragocenega časa s praznimi marnji in izmišljotinjami. Sedaj pa narod o vas sodi, češ ti ljudje po kancelijah nimajo nobenega dela. »...«

RAZGLED PO SVETU

Pred izbruhom ital.-abesinske vojne

Upanje, da bi se mogel italijansko-abesinski spor mirno poravnati, je vsak dan manjše. Ne glede na posredovanje Francije in izjave sv. očeta Italija mobilizira dalje in pošilja dan za dnem vojaštvo in za boj potrebne stvari v Afriko.

Bliža se seja Zveze narodov, ki naj bi končno odločila o italijansko-abesinskem sporu. Abesinija je pripravljena Italiji dati marsikatero ugodnosti, s katerimi se pa Italija neče zadovoljiti, kakaj Italija hoče, da postane samostojna Abesinija njena last.

Radi Abesinije pa grozi tudi vojna Italije z Anglijo, ki neče imeti močne Italije za tekmovalca in stražnika ob Rdečem morju, saj je to morje za Anglijo najbližja cesta v Indijo. Tudi ima Anglija v Abesiniji velike koristi gospodarskega značaja. Tako poročajo, da je prav te dni neka angleška družba kupila ves abesinski petrolej in to za dobo 75 let. Petrolejski vrelci so na ozemlju, ki si ga

hoče Italija na vsak način prisvojiti. Pri tej priliki pišejo italijanski listi, da je Anglija porinila Italiji nož v hrbet. Slabo znamenje za mirno rešitev spora je tudi to, da se je začel v Angliji gospodarski bojkot proti Italiji, in sicer Angleži nočejo Italiji več dobavljati premoga in železa.

Angleški severni oddelek bojnih ladij, ki bi se moral pridružiti bojnim ladjam ob otoku Malti šele čez 14 dni, je dobil ukaz, da takoj odpluje na določeno mesto. Temu nasproti pa je Mussolini odločil, da naj se zbere brodovje 60 italijanskih podmornic ob južni Siciliji blizu otoka Malte, ki ga Angleži z mrzlično naglico oborožujejo. Abesinci pa grade okrog svojega Addis Abebe silne trdnjave in so tam zbrali 400.000 mož. Položaj je torej do skrajnosti napred in po človeški presoji bi mogel samo čudež preprečiti novo strašno krvoprelitje na afriških tleh.

Huda nesreča v belgijski vladarski hiši

Iz še neznanih vzrokov je ob Vierwaldstättskem jezeru v Švici zdrnil avtomobil, ki ga je vodil belgijski kralj, s ceste, se zaletel v drevo in padel v jezero. Kraljica Astrida, ki se je vozila s svojim možem belgijskim kraljem, je pri tem dobila na glavi tako hudo poškodbo, da je bila takoj mrtva. Tudi kralj Leopold je dobil več ran, ki pa niso nevarne.

Strašna nesreča v belgijski kraljevi rod-

bini je vzbudila po vsem svetu največje sožalje. Saj je še v živem spominu žalostna smrt belgijskega kralja Alberta, očeta sedanjega kralja, ki je kot vnet hribozalec lani padel v prepad in se ubil. Belgijska kraljevska rod-bina je zlasti med vojno dokazala, da je eno s katoliškim belgijskim narodom. Zato tudi Slovenci iskreno sočustvujemo s hudo prizadeto belgijsko vladarsko hišo.

KATOLIŠKA CERKEV

s Opozim sv. očeta ob 12. uri. Sv. oče je v Kastel Gandolfo izjavil odposlanstvu bolniških sester sledeče: »Kljub temu, da obstojajo velike težkoče za mirno rešitev italijansko-abesinskega spora, je treba napeti vse sile, da se prepreči vojna. Izjava papeževa je napravila zelo globok vtis.

ITALIJA

s Vendar en solnčni žarek. Nedavno so sprejeli Tolminci v svoji aredini došlega goriškega nadškofa Margottija, ki je italijanskega rodu. Pred občinsko hišo so ga pozdravili zastopniki oblasti, pred cerkvijo pa slovenski pevec z latinsko pesmijo. V cerkvi je nadškof tudi pridigoval. Začel je italijanski,

Se eno bi svetoval vsem gospodom, ki sede na stoličkih, namenjenih gospodom uradnikom. Ugled gosposke je pod režimom JNS tako globoko padel, da bo treba nekaj let, preden se dvigne nazaj do nekdanje veljave. Zlasti volitve so k temu padcu mnogo doprinesle. Vi, ki prebivate v mestih, morate tega ne čutili toliko, kar nas je pa na deželi, pa ta padec z bridkostjo od dne do dne opazujemo. Saj sami dobro veste, kako je bilo. Kdor je bil od JNS, ta je bil sam živ svetnik in smel je na vse mile višje delati krivico, pa ga ni nihče zato preganjal — toliko,

končal pa s pripombo, da ker je v cerkvi večina Slovencev, jih mora pozdraviti tudi v njihovem maternem jeziku. Ko je nadškof izrekel pozdrav v slovenskem jeziku, so nenadoma vsi verniki v klopih vstali in stoje poslušali nadškofovo slovenski nagovor. Dejal je med drugim, da se skrbno uči slovenščine in jih bo prihodnje leto pozdravil v prosti slovenski besedi. Nadškofovo zagotovilo je naredilo na vernike globok in zadovoljiv utis.

s Za tesa velikih italijanskih orožnih raj okrog tirolskega Borna, se je vršila tam seja ministrskega sveta. Sklenili so, da Italija v abesinskem sporu ne popusti in da je pripravljena na vse. G. Mussolini je izjavil, da se celo angleških protikrepov ne boji. Italija bo zahtevala na zasedanju Sveta Društva narodov, da se Abesinija izključi iz tega društva, ker da je kršila mednarodne obveznosti.

da ni bil pohvaljen za svoje v resnici protidržavno delovanje. Če se pa nisi priznal za JNSarja, potem pa gorje tebi! V pregnanstvo, v ječo, v konfinacijo z njim! Ali pa v Mostar, Kragujevac in še drugam, da tam dela pokoro za svojo trmo. Tu nastopite, tu popravite storjene krivice, pa vas bo ljudstvo veselo in zaupanje v pravico in v pravičnost se bo samo od sebe povrnilo.

Toliko sine ira et studio, kakor smo rekli včasih, ko smo se še latinščine učili. Naša stoletna imena pa kar lepo v miru pustite. Ljudstvo vam bo hvaležno. — Opazovalec.

s Drobil. V Idriji so pokopali Milana Kovčiča. Zbolel je v Afriki in pripeljal so ga v Turin, kjer je v bolnišnici umrl. — Novo bolnišnico za jetične so pričeli zidati v Gorici. — Vojašnice velikega obsega grade v Krmnu. — Novo mašo je pol v Rihemberku g. Stanko Zerjal, ki je dovršil bogoslovje na ljubljanski univerzi. — Elektrificirani bosta železniški progi Trst—Videm in Trst—Postojna. — Popraviti nameravajo gorški grad. — Uravnavali in poravnali bodo cest iz Gorici pri Divači dalje v dolino Reke mimo Famelj, Dolenjih in Gorenjih Vrem.

NEMČIJA

s »Dokazi« za politično delovanje. Nemške katoličane je treba preganjati, češ ker se udeležujejo političnega boja proti narodno-socialistični organizaciji. To pa je treba dokazati. Po vsej Nemčiji se poslužujejo istega recepta, da bi doprinesli dokaz resnice za to trditve. To pa se vrši na sledeči način: Nenadoma nastopi v kakšnem kraju narodno-socialistični govornik na nalašč zato priljubljenem zborovanju hitlerjevskih čet. Govornik se na to takoj v začetku govora ravno pritožuje, da je dobil od krajevnega katoliškega duhovnika grozljivo pismo. Poslušalci začnejo nato vseprek tuliti in razgrajati ter se navadno takoj napotijo proti stanovanju duhovnika, da ga kaznujejo. Pa govornik noče, da bi prišlo do dejanj. Obrne se na policijo, naj duhovnika reši pred ljudsko jezo s tem, da ga odpelje v zaščitni tabor. No, duhovnik mora na ta način v zapor, kjer ostane. O pismu ali kakih preiskavi pa ni več govora, ker takega pisma duhovnik sploh ni pisal.

DROBNE NOVICE

Vse blagovne borze je zaprla italijanska vlada. Da prepreči špekulacijo!

Večje posojilo bo dala Japonska Abesiniji v primeru vojne z Italijo.

21.515 tujim židom so v letu 1935 podelile avstrijske oblasti državljanstvo.

52 milijonov šolskih knjig izda letos sovjetska državna tiskarna.

Posvetovanje Francije, Anglije in Italije v Parizu glede poravnave spora z Abesinijo je končalo brez uspeha.

Pri zadnjih nemirih v Toulunu so hoteli francoski komunisti potopiti križarko »Dunkerque«.

1291 tiskarn, v katerih se tiska 159 listov, med njimi 20 dnevnikov, ima Carigrad.

Za 30 odstotkov je padel romunski denar (lej) na tujih borzah. Posledica neplačanih obveznosti v tujini!

Zaradi podonavskega sporazuma je prišlo do nesoglasja med avstrijsko in madjarsko vlado.

Močno je povečala svoje posadke v Sredozemskem morju Anglija.

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^e)

Odpremija denar v jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kursu.

Vrši vse bančne posle najkulantneje.

Polni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune. BELGIJA: No 996-64 Brussels. FRANCIJA: No 1117-94 Paris. HOLANDIJA: No 1468-66 Ned, Amsterdam. LUKSEMBURG: No 5907 Luxembourg. Na zahtevo pošljemo brezplačno naše ček. nakaznice

200 milijonov dinarjev je doslej plačala Italija za prevoz vojakov skozi Sueški prekop. 4000 dobrovoljcev se je prijavilo v Egiptu za pomoč Abesiniji.

Nekateri francoski ministri zahtevajo, da zavzame Francija v ital.-abesinskem sporu stališče Anglije.

1.350 milijonov lir znašajo doslej stroški Italije za pohod proti Abesiniji.

Nemški minister za gospodarstvo Schacht je obsodil hitlerjevsko gonjo proti katoliškim in protestantskim duhovnikom.

Okrog 6 milijonov pristavek šteje ruska komunistična stranka, od teh 758.000 v drugih državah.

Pri vožnji z avtom se je zelo poškodoval avstrijski minister Fey.

Sneg je zapadel v Tirolskem po vrhovih, višjih od 1000 m.

Zaradi komunistične propagande v Ameriki je izročil ameriški veleposlanik ruski vladi oster protest.

Veliko blaga je naročila italijanska vlada v poljskih blagovnih tvornicah v Lodzu.

Avtobus s 30 potniki je strmoglavil v prepad pod Mont Blankom. Večina potnikov je nevarno ranjena.

Za 100 odstotkov se je podražila v zadnjih 12 mesecih slanina v Ameriki. Suša in z njo pomanjkanje krme za prašiče.

V zaporu se je poročil bivši litovski diktator Voldemaras.

Velike poplave in nativi so še vedno v Abesiniji.

Italija bo šla v Abesiniji do kraja, je izjavil Mussolini angleškemu častnikarju.

Radi težavnega položaja je papež prokinil dopust in se vrnil v Vatikan.

Egiptovska vlada je prepovedala izvoz velblodov, ki so jih te dni kupili Italijani v Egiptu.

Svilnate znamke v dobredelne svrhe izda Japonska.

Letošnji italijanski manevri v Južni Tirolski so bili največji, kar jih je bilo dosedaj v Evropi.

Abesinske čete na meji Somalije so baje sestrelile italijansko vojno letalo.

Nalezljiva spolna bolezen se zelo širi na Japonskem.

Mobilizacijo vseh Abesincev od 15 do 74 let je proglasila abesinska vlada.

12 oseb je umrlo te dni radi vročine v nemškem Berlinu.

Stavka kmetov je izbruhnila v Litvi. Vsi mestni trgi so brez blaga.

Radi prenzkih cen grozdja so bile velike demonstracije vinogradnikov na grškem Peloponezu.

Fantovski tabor pri Sv. Trojici nad Moravčani

Dne 8. septembra bo pri Sv. Trojici nad Moravčani velik tabor za može in fante ljubljanske, kamniške in moravške dekanije.

Ob 10 dopoldne bo sv. maša z govorom g. dekana Cegnarja. Po sv. maši bo tabor, na katerem bodo govorili dr. Miha Krek, Smeru Rudolf, Loboda Jože in zastopniki posameznih far.

Tabor bo ob vsakem vremenu. Za okrepčila bo poskrbljeno.

Prometne zveze so ugodne; odpeljemo se fantje in moške iz Ljubljane in okolice iz Ljubljane ob 7.22 ter se peljemo do postaje Laza, od koder je dobro uro pešhoje do Sv.

Trojice nad Moravčani. Kolesarji z ljubljanske strani naj se peljejo po cesti Sv. Jakob—Dol—Dolsko do Vinj, od koder je do Sv. Trojice pol ure pešhoje. Od kamniške strani naj se udeleženci peljejo do Domžal, kolesarji pa do Zaloga pod Sv. Trojico. Udeleženci iz Trbovelj, Zagorja, Laze, Litije in Kresnic naj se peljejo z jutranjim vlakom, ki pride do Laz ob 6.43.

Na tabor vabimo vse fante in može, ki so v hudih dnevih pokazali svojo odločnost in zvestobo, da se sedaj nasrkajo novih moči za novo življenje, življenje globokega katolištva in velike socialne aktivnosti. Bog živi!

Novi slovenski minister dr. Miha Krek

Ali ne drvimo v prepad?

Po podatkih Mednarodnega urada za statistiko je bilo na vsem svetu lani 2.400.000 samomorov. Zaradi bede in lakote se je umorilo 1.200.000 ljudi.

Istočasno, ko so se ljudje ubijali, ker niso imeli nič jesti, pa se je uničilo radi dobrih cen:

267.000 stotov kave,
205.000.000 kg sladkorja,
25.000.000 kg riža in
25.000.000 kg mesa.

Te številke obupa in uničenja pač ne potrebujejo posebnega pojasnila. Govore same dovoli razločno besedo

Pogled na množico, ki je v nedolgo prisostvovala slovesni blagoslovitvi prosvetnega doma v Preserju

KAJ JE NOVEGA

Ob 80 letnici Društva rokodelskih pomočnikov

Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov je praznovalo pretekli teden svojo 80 letnico. Po pravici uživa to važno društvo po starosti tretje v Sloveniji, vzporedno največji ugled, saj je v teku svojega obstoja vzgajalo več tisoč samostojnih mojstrov in bistveno pripomoglo k razvoju slovenske obrti in slovenskega rokodelstva.

V soboto, dne 31. avgusta je občinstvo do zadnjega kotička napolnilo dvorano Rokodelskega doma. Tam so se zbrali tudi razni ugledni zastopniki občinstva in oblasti. Lep govor je imel prof. dr. Joža Lovrenčič, ki je v kratkih besedah opisal vse značilno delo rokodelskega društva. Naslednji dan, v nedeljo 1. septembra zjutraj se je vrtila najprej cerkvena slovesnost v uršulinski cerkvi. Sv. mašo je daroval stolni prošt g. Nadrah, ki je imel lep nagovor, za

katerim je blagoslovil nastave katoliškega mladeniškega društva. Ob pol 11 se je pričelo v dvorani Rokodelskega doma slavnostno zborovanje, na katerem so govorili značilni predsednik društva kanonik Alojzij Stroj, industrijalec Anton Rojina, v imenu rokodelskih pomočnikov Miha Puc, tajnik banske uprave g. Sink, podpredsednik TOJ Retek, ljubljanski podžupan prof. Jarc in minister v p. Gostinčar. Popoldne so se zborovali poklonilci pokojnega predsednika dr. Vontini in prof. Gjerždi v cerkvi sv. Cirila in Metoda.

Iskreno želimo, da bi to društvo še mnogo desetletij vršilo svojo vzhiteno nalogo v korist občinstva tako častno kot jo je doslej.

CVIČEK pravi dolenski dobit v
Centralni višarni v Ljubljani.

Za ureditev naših rek

Ministrski svet je določil večjo vsoto za izvedbo javnih del v državi. Od te vsote pride za ureditev Drave in Save v dravski banovini 700.000 Din. In sicer: Za regulacijo levega brega Save pod mostom pri Sv. Jakobu je predvidena obloga z betonskimi ploščami za 12.500 Din. Za levi breg pri Podgradu je določena obloga z betonskimi ploščami za znesek 37.500 Din, za levi breg Senožetec pa je določen za popravilo betonake obloge znesek 20.000 Din. Dalje je določen za desni breg v Ripčah znesek 70.000 Din, ki se bo uporabil za 100 m vodilne zgradbe. Za regulacijo Save v Ponočičah, levi breg, je določena vodilna zgradba in traverza za znesek 66.000 Din, skupaj 200

tisoč dinarjev. — Na Dravi pa se bodo izvršila sledeča regulacijska hidrotehnična dela: delna zatvoritev levega stranskega rokava pri Vurbergu v dolžini ca. 150 m z rekonstrukcijo in ojačanjem stare, deloma razrte zgradbe in podaljšanje iste med km 55.650 in 55.500. Za ta del je odobren znesek 200.000 Din. Dalje se bo izvršilo popravilo in zvišanje stare vodilne zgradbe med kilometrom 55.4 in 55.10 v dolžini približno 300 m. Za ta dela je odobrenih 100.000 Din. Izvršila se bo tudi vodilna zgradba s traverzo pri kilometru 55.400 v približni dolžini 155 m in je za izvedbo teh del odobren znesek 200.000 Din.

Ne pretiravajte!

Naše časopisje je poročalo, da bo Slovenija letos dobila za sadje okrog 150 milijonov dinarjev. K tej sumohvali dodaja »Trgovski list« sledeče: »Treba je sicer imeti zaupanje, da bo celoletni trud kmetovalca le nekako plačan, toda napačno bi bilo slikati njegov položaj tako, kakor da bi se v jeseni kar valjal v denarju. Če itak se na jugu mnogo preveč govori o bogastvu Slovenije, ki ga pa v resnici nikjer ni. In zaradi te bajke o bogati Sloveniji je Slovenija vedno prikrajšana pri dobrotah, ki jih deli vlada, več ko privilegirana pa takrat,

kadar je treba plačevati davke. Saj ni še dolgo, ko smo pri določitvi javnih del morali ugotoviti, da je odpadlo za Slovenijo najmanj polovico manj, kakor pa bi ji pripadalo po številu njenega prebivalstva. In še vedno nedokončani boj za železniške premoševne dobave snako dokazuje, kako je Slovenija zapostavljena. — Zato naj se nehajo pretirano ugodna poročila o uspehu sadne letine! Gospodarsko stanje Slovenije se tudi zaradi donosa jabolk še ne bo zboljšalo!

OSEBNE VESTI

d 60 let je dopolnil mariborski vladika dr. Ivan Tomatič. Naj Gospod blagoslovljiva v blagor Cerkve in naroda velike podvige tako priljubljenega cerkvenega kneza tudi v bodoče!

d Duhovniške spremembe. Prestavljen je gosp. Medveček Matija v Dol pri Hrastniku za kaplana in vikarja-naměstnika župnika g. Gorjupa Petra, ki odide na dopost. Dosedanji g. kaplan v Dolu, Brestnik Janko nastopi

s 1. septembrom župnijo Muto ob Dravi. V Trbovlje pride za kaplana g. Kač Franc. Gosp. Dročar Janez gre s Sv. Planine za župnika v Janče. Na Sv. Planino pa pride za župnika g. Jare Alfonz iz Poljan pri Toplicah.

d Za novega ravnatelja pošte in telegrafa v Ljubljani je postavil dr. Vagaja.

d Za novega poveljnika vas šandarmertije je imenovan divizijski general Jovan Naumovič, ki je bil svoje dni povelj. polka v Celju.

d 25-letnico ustanovitve samostojne župnije, kakor tudi 25-letnico župnikovanja in

40-letnico mašništva g. Valentina Remakarja, so slovesno praznovali Dolenjelogačani v nedeljo, dne 25. avgusta. Bog živi g. župnika že mnogo let!

IZ DOMAČE POLITIKE

d Za ministra brez določenega delokroga (portfelja) je bil imenovan dr. Miha Krek, odvetnik in znani javni delavec v Ljubljani, za ministra za pošte pa narodni poslanec dr. Branko Kaludjerič. Oba gospoda sta že prisegla in prevzela svoje posle.

d Ker je odšel ministrski predsednik dr. Stojadinović v inozemstvo, mu je postavljen za namestnika notranji minister dr. Anton Korošec.

d Za zvezo s Jugoslavijo se je prišel avduševati v Sofiji izhajajoči časopis »Makedonsko Slovo«.

d Nora izjema ministrskega predsednika. Dr. Stojadinović je izjavil dopisniku francoskega lista tudi tole: »Moja naloga je v tem, da vlado ne naslanjam na zračno višino, kakor se je doslej delalo, marveč na trdno osnovo, z drugimi besedami na ljudstvo samo. Ne žemo več oblasti, ki bi se opirala samo na osebnosti. Z nami mora biti ves narod, tako da nihče ne bo mogel več govoriti, kakor da bi bili na eni strani zatiraleci, na drugi strani pa podjarmljeni Hrvati in Slovenci. Zdaj so vsi v kraljevski vladi zastopani. Slovenec dr. Korošec sedi poleg muslimana dr. Spaha. To je zdaj kraljevina Jugoslavija, ne pa velika Srbija.«

d Zunanji ministri Male zveze (Jugoslavije, Romunije in Češkoslovaške) so se dni zborovali na Bledu. Uradno naglašajo soglasnost imenovanih treh držav v vseh važnih vprašanjih in pripravljenost za sklenitev tako zvanega podonavškega sporazuma in s tem zvezanega razorožitvenega vprašanja. Mala zveza odločno odklanja obnovitev habzburške monarhije tudi v skrčenem obsegu.

d Velik ukaz o amnestiji (odpustu kazni) političnih kaznjencev, pripravlja notranje ministrstvo. Ukaz bo objavljen dne 6. septembra na kraljev rojstni dan.

d Pri občinskih volitvah, vršečih se ono nedeljo v mestu Hvar in občini Stari Grad, je bila vložena samo dr. Mačkova lista, ki je tudi zmagala.

d Kmetiska zaščita je za enkrat podaljšana do 1. oktobra 1935, ker vlada še ni mogla tega vprašanja zadovoljivo rešiti.

d Angleške sredozemske bojne ladje, ki bi morale v septembru obiskati naše morje, so odjadrale — v Egipt!

DOMAČE NOVICE

d Velikasten eharistični kongres se je vršil nedavno v Čakovcu. Navzočih 60.000 vernikov. Nad 60.000 je bilo obhajancev. Kongres je v vsakem oziru uspel.

d Odposlanci blejske občine so izročili vojvodini in vojvodu Kentakemu, ki bivaata sedaj ob Bohinjskem jezeru, v kraani starinski skrinji dve kraani narodni noši.

d Rudarji v Velenju so priredili te dni zborovanje in zahtevajo: da se prekliče sklep ministrskega sveta, da se preneha z zapostavljanjem naših rudnikov od strani države, da se uvedejo enotna rudarska zakonodaja in rudarski policijski ter tehnični in higijenski predpisi za vse rudarstvo v državi, da se da na razpolago denar za sistematično proučitev

Pri zaprtju, motnjah v prebavi

vzemite zjutro na prazen želodec kozarec naravne **FRANZ JOSEF** grenčice.

Registrirano od Min. soc. pol. in nar. zdr. št. br. 15.483 od 25. V. 1935.

NESREČE

d 8 podstrešja je padla v vežo in si zlomila tilnik pri trgovcu Ruprihu v Bresternici pri Mariboru zaposlena I. Stupan.

d Svrtno se je ponesrečil v rudniku v Ravni Reki Anton Požun iz Zabukovca pri Brežicah.

d 8 tira je skotil osebni vlak na progi Zagreb-Belgrad pri postajici Breda pri Sisku. Proga se je pri tem pokvarila v daljavo 20 m. razen strahu niso potniki ničesar občutili.

d Levo nogo si je zlomil in tudi sicer nevarno poškodoval Franc Pulko, posestnik pri Sv. Bolfenku v Slov. goricah. Po nesreči je padel pod voz.

NOVI GROBOVI

g Glej, z dela in tebe Adamov gre sin. V Postojni je umrla Betka Krainer, hčerka veleposestnika. — V Zagorju ob Savi je izdihnil odličan mož Josip Ranzinger. — V Kranju je nenadoma odšla v večnost 63-letna Helena Šušteršič. — Na Jeranovem pri Mekinjah je zaspal v Gospodu 70 letni posestnik Sitar Jakob. — V Begunjah pri Lescah so položili v grob Antonijo Rekar. — V Blatni Brozovici sta odšla po večne plačilo 60 letna posestnikova žena Marija Lovrin in 87 letni posestnik Gašper Suhadolnik. — V Ljubljani so umrli: s. Medarda Terezija Zupančič iz Podganje vasi pri Žužemberku; soproga upokojenega uradnika Marija Pavčič roj. Petrov, čič; poštna kontrolorka Anica Razlag; nadpaznik bivše prisilne delavnice v p. Franc Komatar; magistratni uradnik Lojze Slanovec in zobozdravnik v Sevnici dr. France Hrbar. — Naj počivajo v miru!

RAZNO

d Proslava Davorin Jenkove stoletnice, ki je bila zadnjič v našem listu naznanjena, je preložena na prihodnjo pomlad, ko se bo lahko izvršila v takem obsegu, kakor jo naš veliki skladatelj zasluži.

d Opozorilo državnim upokojencem. Prijave za prejevanje draginskih doklad se morajo predložiti finančni direkciji v prvi polovici meseca oktobra. Opozorjamo vse drž. upokojence, da naj ne predlagajo prijave pred 1. oktobrom. Pred tem terminom predložene prijave namreč niso veljavne. Člani podpisane društva bodo dobili prijave s potrebnimi navodili pravočasno brezplačno dostavljene. — Društvo drž. upokojencev za dravsko banovino v Ljubljani.

k »Sodobna gasilska služba«. Tako je naslov lični, zelo poučni in koristni knjigi, ki je pravkar izšla. Spisal jo je bivši poveljnik ljubljanskih poklicnih gasilcev Janez Furlan. Knjiga vsebuje vse, kar mora vsak današnji gasilec znati, zato je neobhodno potrebno, da si jo nabavi vsi gasilci. Knjigo sta odobrila ministarstvo za telesno vzgojo in pa »Vatrogasni savez Jugoslavije« ter jo toplo priporočila vsem gasilskim četam. Knjiga, ki je bogato ilustrirana in vezana v platno, stane 60 Din. Kdor naroči nad 5 knjig skoraj, dobi eno brezplačno. Naroča se na naslov: Janez Furlan, Ljubljana Poljanec nasip 16.

vprašanja glede povečanja konzuma in možnosti, da se premog uporabi v nove namene, in da se da brezposelnim rudarjem delo ali adostna podpora.

d Nov gasilski dom so otvorili ono nedeljo v Rakitovcu v občini Tuhinj. Slovesnost je prav lepo uspela.

d Dvoje prašiče so zasledili nad Špitališem v kamniškem okraju.

d Minister za gozdove in rudnike Djuro Jankovič je kovavskim rudarjem zagotovil, da dobava premoga ne bo zmanjšana in delo ne bo omejeno.

d V Medjimurju postavijo pravoslavno cerkev. V pokrajini med Dravo in Muro živijo naši vrli katoliški hrvaški Medjimurci, ki so na meji proti Sloveniji precej slovensko poharvani. V njihovem glavnem mestu Čakovcu se je lansko leto na pobudo generala Lazarja Milosavljeviča začela akcija za gradnjo pravoslavne cerkve. V to svrbo se je sestavil posebni odbor, ki mu načeluje general Dokič. Ta odbor se je obrnil na občinski svet v Čakovcu, da mu odstopi brezplačno prostor za gradnjo pravoslavne cerkve. Občinski svet je to storil ter podaril zaželjeni prostor v malem parku.

d Zanimiv slučaj. V Bihacu sta se dva soseda že več let prepirala za mejo med zemljiščini. Nedavno pa je tam besnela nevihta in udarila je strela, ki je napravila globoko brazdo med zemljiščini. In soseda sta sklenila, da sprejmeta mejo, ki jo je določila strela.

d Nedeljski vozni listki v Italijo. Dne 1. septembra stopi v veljavo nova mednarodna tarifa za prevoz potnikov, prtljage in ekspresnega blaga med Jugoslavijo in Italijo. Za njo se uvedejo nedeljska in prazniška potovanja z voznimi listki za tja in nazaj. Za ta potovanja so jugoslovanske in italijanske železnice dovolile 50% popusta od običajnih voznih cen. Vozni listek velja od polnoči med petkom in soboto, dneva pred praznikom ali nedeljo do polnoči dneva po prazniku ali nedelji, to je do polnoči ponedeljka na torek in sicer za brze in postiške vlake. Prekinitev vožnje ni dovoljena — temi listki. Prazniki, za katere velja poleg nedelj ta ugodnost, so: Novo leto, sv. Trije kralji, sv. Jožef, Vnebohod in praznik sv. Rešnjega Telesa, dalje sv. Peter in Pavel (28. junij). Veliki šmaren, vsi svetniki, Brezmadežno spočetje in Božič (25. december)

d Drigajo se cene sena in sicer zaradi slabe senene letine, pa tudi vsled izvoza v Italijo, oziroma v Afriko. Sedaj je cena 50 Din za cent.

d Rešitev gospodarske krize je v industrializaciji Slovenije trdi zadnji »Trgovski list«. Ali bo z industrializacijo naše dežele rešen tudi kmet?

d Sekire so začele peti na Jugoslovanskem trgu v Mariboru. Stoletni kostanji so položili glavo, da bo prostora za stavbišče nove pravoslavne cerkve. Tudi pesek in gramoz za to cerkev bo dala mariborska občina.

d Ponarejeni kovanci po 50 Din so se pojavili v ptujski okolici.

d Razpisana je dražba za gradbo prvega dela proge Sovnica-St. Janž v daljavi 8 in pol kilometra. Gradbena dela so proračunjena na 17.816.700 Din. Da bi le že enkrat začeli z delom!

d Ljubljansko mestno žensko gimnazijo bo postopoma prevzela država. Letos bo država prevzela 1. razred z dvema vzporednima, vsako bodoče leto zopet po en razred,

da bo v 8 letih vsa gimnazija državna. V Mariboru pa ustanove državno nižjo deklisško realno gimnazijo.

d Nove prehode na bolgarsko-jugoslovanski meji odpro in sicer 1. septembra prehod pri Džuješevu in dne 15. septembra pri Strezimirovcu.

d Davščina na premoženja drugod in pri nas. Po načrtu ameriškega državnega predsednika Roosevelta o obdavčenju dediščin bi se moralo plačati od premoženju, ki znašajo več kot 50 milijonov dolarjev skupno vseh državah, občinskih in drugih davščin v višini 86% vsega premoženja. Od majhnih premoženj, ki ne znašajo več ko 20 tisoč dolarjev, pa le 0.75%. Velika premoženja bi bila torej znatno bolj obdavčena ko na Angleškem, kjer je davščina na dediščine največja, tam znaša davek tudi 47% vse dediščine. Pri nas zapuščinske pristojbine še niso v vsej državi enake, vendar so tudi precej visoke. Tako plačajo v Srbiji oddaljeni sorodniki pri dediščini, vredni nad 3 milijone Din državi 49% davka.

d S štirimi ladjanj je začela redno promet s severnoafriškimi pristanišči tvrdka Markovič v Splitu.

d V državnem šahovskem tekmovanju v Ljubljani je zmagal med 22 udeleženci Milan Vidmar mlajši in si pridobil tako naslov ne rodnega mojstra.

Med univ. dr. Adalbert Homan

v Skopju i okl

z 2. septembrom zopet redno ordinira

d V času od 15. septembra do vključno 21. septembra se morajo kakor lansko leto vse dopisnice, vsa pisma, vse nakaznice in spremnice ter vsi brzozjavi frankirati s posebno znamko Rdečega križa za 50 par poleg običajne poštnine. Povišek gre v korist Rdečega križa.

d Ker podjetje ne izpolnjuje zakonskih predpisov. Na progi Priština-Peč so delavci zapustili delo že tretjič, ker podjetje, ki gradi progo, ne spolnjuje zakonskih predpisov o zaščiti delavstva in plačuje tako majhne mezde, da delavec ne more dostojno živeti.

d Mednarodni letalski kongres se začne 6. septembra v Zagrebu. Udeležijo se ga zastopniki 20 držav.

d Vsa vojaška pojasnila v katerikoli zadevi dobiti proti malenkostnemu plačilu pri Per Francu, kapetan v p., Ljubljana, Maistrova ulica 14. Priložiti znamko za odgovor za 3 Din.

d Novi načrt XXI. koša državne razredne loterije nudi vsakomur, ki sodeluje pri igri, veliko in prijetno presenečenje. Mnogi so prej tožili, da je težko doseči kak večji dobiček. Temu je uprava loterije odpomogla s tem, da je povečala število glavnih dobitkov na t r o j n o višini tako, da se poleg glavnih dobitkov, kolikor jih je bilo doslej, izreba še 48 n o v i h velikih dobitkov, od tega ena premija z 2.000.000 (Dvema milijonoma) dinarjev. Več Vam pove prospekt, ki ga v današnjem »Domoljubcu prilaga glavna kolektura A. Rein in drug v Zagrebu

Zelo na kolesih je napravil neki urvar. Debelo drevo lahko sam požaga prav pri tleh.

RADIO

od 5. septembra do 12. septembra 1935.

Četrtek, 5. sept.: 10 Prenos otvoritve ljubljanskega velesjema, 11 Prenos promenad, koncerta voj. godbe, 18 Magistri igrajo, 18.40 Slovenčina za Slovence, 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila, 19.30 Nac. ura, 20 Prenos iz Belgrade, 22 Čas, poročila, spored, 22.15 Radijski orkester. — **Petek, 6. sept.:** 18 Mlademu kralju v postreben pozdrav! 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila, 19.30 Nac. ura, 20 Prenos iz Belgrade in Zagreba, 22 Čas, vreme, poročila, spored, 22.15 Slovenski vokalni kvintet. — **Sobota, 7. sept.:** 18 Radijski orkester, 18.40 Zunanji politični pregled, 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila, 19.30 Nac. ura, 20 Radijski orkester, 21.15 Koncert »Jadranskih stražarjev iz St. Vida, 21.45 Plošče, 22 Čas, vreme, poročila, spored, 22.15 Prenos iz nebotičnika, vmes plošče. — **Nedelja, 8. sept.:** 7.30 Kmet, predavanje, 8 Čas, poročila, 8.15 Radijski orkester, 9.45 Versko predavanje, 10 Prenos cerkvene glasbe iz stolnice, 11 Promenadni koncert vojaške godbe, 15 Odmevi iz Korotke, 16.15 Ženska ura, 16.30 Radijski orkester, vmes plošče, 19.30 Nac. ura, 20 Čas, poročila, obvestila, 20.15 Ivan Pregelj: Berači (zvočna groteska), 21.30 Plošče, 22 Čas, vreme, poročila, spored, 22.15 Prenos z velesjema. — **Ponedeljek, 9. sept.:** 18 Radijski orkester, 18.40 Zdravniška ura, 19 Čas, poročila, spored, obvestila, 20 Francoske serenade, 21 Radijski orkester, 22 Čas, vreme, poročila, spored, 22.15 Radijski orkester. — **Torek, 10. sept.:** 18 Požgančkov oča bo deci kramljaj, 18.30 Reportaža iz razstave naših pic, 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila, 19.30 Nac. ura, 20 Nekaj plesne glasbe, 20.30 Prenos mednarodnega koncerta iz Budimpešte, 21.30 Radijski orkester, 22 Čas, vreme, poročila, spored, 21.15 Radijski orkester, 22.30 Angleške plošče. — **Sreda, 11. sept.:** 18 Iz Aleksandrije v domovino, 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila, 19.30 Nac. ura, 20 Koncert pravoslavne cerkvenega zbora, 20.45 Radijski orkester, 22 Čas, vreme, poročila, spored, 22.15 Prenos z velesjema.

k Ljudskim odrom priporočamo novo dramo v štirih dejanjih: »Grunt, Vlog je 6 moških in 7 žensk. Scena: kmečka soba in gozd. Rokopise pošilja: Redenšek Ivan, Domžale. Igro pripravimo!

Cerkovne vesti

n Mali šmaren na Rakovniku v Ljubljani. Tudi letos 8. septembra se bo slovesno praznovala obletnica posvetitve Marijinega svetišča na Rakovniku. V soboto zvečer ob 7. se uprizori na prostem pred cerkvijo »Skrivnost sv. mašce, nato sledi rimska procesija, govor v cerkvi in pete litanije z blagoslovom. V nedeljo se prično sv. maše ob 4. ob pol 6 sv. maša z blagoslovom in pridigo, ob 10 pa slavnostni govor in pontifikalna sv. maša. Popoldne ob pol 4 govor, pete litanije in blagoslov. Romarji naj se poslužijo nove vozne olajšave, na podlagi katere imajo polovično voznino od sobote popoldne do ponedeljka opoldne. Na ohodni postaji naj zahtevajo nedeljsko povratno kar-to.

n Novi Lurd pri St. Jerneju. Romarski shod v našem Lurdu bo letos zopet na Mali Šmaren. Sv. opravilo bo ob desetih. Sedaj zidamo novo kapelo. Vabljeni ste na romanje v čim večjem številu.

Kraj strašne nesreče belgijskega kraljevskega para ob Vierwaldstättsem jezeru, kjer se je kraljica Astrida smrtno ponesrečila.

50 letnico obstoja

slavi te dni po vsej Gorenjski in daleč preko njenih mej dobro znana manufakturna in konfekcijska tovarna Franc Crobath v Kranju. Ustanovil jo je v skromnih početkih leta 1885 gospod Franc Crobath

iz ugledne rodbine v Stražišču. Kupil je hišo g. Frančiča na Glavnem trgu v Kranju, kjer je še danes — seveda najmoderneje in vsem zahtevam časa preurejena — veletrgovina »Pri Franceljnu«. Poročen v letu 1888 s hčerko ugledne Pollakove rodbine je imel štiri sinove in osem hčera. Dva sinova sta postala žrtvi svetovne vojne, tretji sin Fred je pa isto srečno prebil ter se takoj po vrnitvi s fronte posvetil študiju narodno gospodarske in trgovske vede. Studiral je v Kölnu in drugod ter se z doktorsko diplomom leta 1924 vrnil v domovino. Sedaj se je pričela za trdno doba velikega razmaha. Sedanji šef dr. Fred Crobath je posvetil vse svoje duševne sile za ustvaritev engros trgovine, in splošne konfekcije. Trgovski lokali so urejeni velemestno. Pri vsej velikopoteznosti pa se drži trdka slej ko prej načela zlate solidne sredine in odklanja vse, kar ni v soglasju s stvorenjem starega trdnega podjetja. Povo-dom proslave 50 letnega jubileja se je spomnila trdka tudi raznih naših ustanov, Cerkve, samostani, šole ter razna karitativna društva in zavode je obdarila z denarjem ali blagom, vrhutega bodo pa tudi vsi njeni stalni odjemalci prejel v obliki popustov lep spomin na zlati jubilej, h kateremu ugledni trdniki tudi mi iz srca čestitamo!

V vsako hišo Domoljubal

Avtobus se je zalezel v lokomotivo pri Piestingu na Nižjeavstrijskem in je bilo 7 ljudi mrtvih, 24 teko ranjenih.

PO DOMOVINI

Praznik Rdečega kriša

(Ježica pri Ljubljani)

V nedeljo, dne 15. septembra, priredi naš občinski odbor RK svojo redno letno manifestacijsko prireditev. Ob 8 zjutraj se bo pred Zadržnim domom na Ježici uredil sprevod, ki krene nato z godbo na čelu proti Crnučam. Onstran savskega mostu se pridružijo sprevodu Crnučani, sarkar krene sprevod skozi Crnuče po spodnji cesti v tankajšnje župno cerkev. Ob 9 bo sv. maša za padle domačine, ki so žrtvovali svoje življenje za naše osvobodjenje in zedinjenje. Po sv. maši bo pred spomenikom padlih pred cerkvijo spominška slovesnost z molitvami za pokojne, petjem, godbo in govorom, nakar se spet zavzije sprevod v smeri proti »Giameljčanuc«, kjer zavije nazaj na Dunajsko cesto. Pred žrniškimi Gasilakim domom bo nato defile pred odličniki, ki se bodo slovesnosti udeležili, nakar se sprevod razide. V sprevodu bodo poleg vseh skupin in sekcij občinske organizacije RK in zastopnikov domačin ozir. osrednjih oblasti tudi ostale humane in kulturne organizacije naše občine. Najbolj pester del sprevoda pa bodo tvorile narodne noše, ki jih bo letos nastopilo brezdvomno toliko, kakor jih doslej še ni ob nobeni priliki nastopilo na Ježici. Vsa občina se z velikim veseljem pripravlja na ta dan.

Naša božja pot je oživela.

(Dobrova pri Ljubljani)

Pri ljubljena božja pot na Dobrovi vstaja k novemu življenju. Obisk romarjev se večja Zadnje nedelje je bila udeležba zlasti pri popoldanski službi božji prav velika. Gotovo bo prihodnje nedeljo, t. j. na mali smaren, in ob zaključku 15. septembra, še večja. Na mali smaren bo imel popoldne slovesno sv. mašo stolni župnik in kanonik dr. Tomaž Klinar. Isti bo imel tudi popoldne ob 4 pridigo. Zadnji dan romarskih dni pa bo imel ob 9 pridigo in slovesno sv. mašo stolni dekan dr. Franc Kimovec. Popoldne ob 4 bo pridigal stolni vikar Alojzij Košmerlj, po pridigi bo procesija s sv. R. T., ki jo bo vodil stolni dekan dr. Kimovec, po procesiji pa slovesne pete litanije M. B.

Za kravico

(Nadaljevanje).

Barica je udarila v glasen jok. Lisko zaklati! Adam se je ves bled naslanjal nad kravico in jo gladil po vratu.

Nekdo je stekel v gostilno pri Khodlu, ki je bil izučeni mesar. Klal je za predpust prašiče in če se je zgodila nesreča, je znal ubiti tudi govedo in ga razsekati.

V tem se je kravica na dvorišču stresla, glava ji je padla na tla, noge so se krčevito nategnile in iz razprtih čeljusti je pomolel jezik, skoraj bel.

»Je že po njej,« so kriknili vsi žalostno.

»Je že po njej,« je ponovila Barica. Mala Ančica je na roki prva zajokala. Za njo je Konopka s prosto roko dvignila k očem rob predpasnika in se spustila v silovit jok.

Kakor okameneli so stali možje okoli mrtvega živinčeta.

Ženske si niso upale notri. Stale so zunaj in gledale na dvorišču preko ograje. Kakor nevidni zid, tako jim je branila žalost, da bi stopile bliže.

»Menda je že po njej,« je rekel Khodl svojemu spremljevalcu, ko je zaslišal od Konopa Baričin siloviti jok. Oba sta, kakor na povelje stekla.

»Nesrečna Barica, revica,« je odkritosrečno sočustvoval mladi mož, ki je tekel z kostilničarjem in katerega ni tukaj nihče poznal. Krčmar je krenil naravnost h kravici, ali oni drugi se je, kakor bi bil omamljen, ustavil v vratih. Videl je Adama, kako z obema rokama drži Barico okoli pasu in da je slišal, ko je govoril:

in zahvalna pesem. Sv. maše so te nedelje ob 5., 6., 8., 9. in pol 11. Marija gleda prav gotovo z dopadenjem množice romarjev, ki se zgrinjajo okrog njenega prestola na Dobrovi in jih blagoslavlja.

»Revček Andrejček« na prostem.

(Dravljice.)

Več kot 2 leti je že minulo, odkar je bilo razpuščeno Prosvetno društvo v Dravljah, ki se je imelo ravno pripraviti na svojo petindvajsetletnico. Konec je bil prosvetnih predavanj, skioptičnih predstav, iger, mladina pa je ostala brez svojega ognjišča, ob katerem je rasla v izobrazbi, poštenosti in skupnosti. Kolikor bolj nas je prvi odlok prizadel, toliko lepše nas je iznenadil drugi, ki je zopet vzpostavil društvo. Zato hoče dati naš starejši igralski rod še posebnega izraza svojemu veselju s tem, da vpripori za uvod v obnovljeno društveno delovanje v nedeljo 8. septembra ob pol 7 zvečer na dvorišču g. Izidorja Florjančiča lepo igrano »Revček Andrejček«, pred katero bo tudi še prenos koncerta po zvočniku in primeren pozdrav. V neugodnem vremenu bo igra v dvorani.

Občni zbor.

(Preska.)

Solske počitnice so pri kraju, tudi za naše prosvetno društvo je konec počitnic. Zato bo v nedeljo 8. septembra popoldne bo božji službi po dolgem presledku v društvenem domu občini zbor prosvetnega društva z običajnim sporodkom. — Da bo isti bolj zanimiv, smo naprosili še tujega govornika. Člani in prijatelji društva, udeležite se občnega zbora, da slišite, kaj se je zgodilo važnega v preteklih letih in da napravimo delovni načrt za bodoče leto za pravo prosveto naše župnije.

Novice.

(Sostro.)

V avgustu je priredilo prosvetno društvo dva poslovilna večera. Prvega kaplanu g. Erženu Petru, ki je veljal obenem tudi kot pozdrav novemu kaplanu g. Filipu Zaklju. Kakor g. Er-

ženu, tudi njemu želimo veliko uspeha v njunem bodočem delovanju. — Pri drugem poslovilnem večeru smo se poslovili od našega dobrega župnika g. svetnika Martina Poljaka, ki je 21 let modro vodil našo faro v razburkanem vojnem in povojnem času. Peveci so mu zapeli par lepih pesmic, g. kaplan se mu je v imenu fare zahvalil za trudopolno delo, prosveta mu pa je v zahvalo za dolgoletno predsedstvo podarila mal spomin. Za zaključek so zaigrali naši mali tamburaši. Bog mu daj dolgo let živeti v zasluženem pokoju. — Njegovo mesto je prevzel bivši župnik iz Janč g. Franc Verce. Tudi njemu želimo obilo blagoslova v pastirovanju. — Prosvetno društvo je organiziralo v avgustu lepo uspel izlet na Veliko planino. 8. septembra ob pol 8 zvečer vpriporimo na prostem zanimivo igrano »Martin Krpanc. Nastopi 60 oseb. Vabljeni! — 26. avgusta je umrla v Zadvoru 56-letna Terezija Vidrgar. Bila je dobra mati, ki so jo vsi spoštovali, kar je pričala množičev na udeležba na njeni zadnji poti.

Is Prežganja in okolice

(Prežganje pri Litiji)

Kakor znano se velika občina Trebeljevo nahaja v visokih hribov, v katero spadajo tri fare: Prežganje, Janče in Sv. Anton v Štangi. Ta občina bi bila pred javnostjo bolj skrita, če se ne bi bile godile pod režimom JNS tako velike krivice. Naj omenimo le surov atentat na župana g. Jos. Galeta. Če se spomnimo na tiste dni, nas obide groza in stud. Hvala Bogu, prišlo je vstajenje za vse občane — in vso državo. Vse težave, prežganja in kazni bodo pozabljene. Upamo, da bodo pod sedanjo vlado atentatorje izsledili. Kako hitro se pod sedanjo vlado — v katero ima narod zaupanje — kolo časa vrtil! Imamo zopet Prosvetno društvo. Prva seja se je vršila dne 11. avgusta. Mladina bo zopet vsa oživljena poprijela za delo. Obstoji tudi Društvo Rdečega križa, ki jako živahno deluje. Pred časom se je vršilo zdravstveno predavanje o jetiki. Predaval je sreški referent dr. Vladimir Orel iz Litije. Takih predavanj si še želimo in jih bomo zopet imeli. — Občinski sedež s pisarno se še nahaja v Vel. Štangi. Upamo pa vsak čas prejeti rešitev, da se sedež in obč. pisarna prenese na Prežganje, kjer so že eno leto pripravljali idealni prostori. Prežganje se nahaja v sredini občine, za to zahteva 85 odstotkov občanov, da je sedež občine na Prežganjem. Gospodarstvo občine je bilo doslej na

»Barica, bodi pametna — ne žaluj — ne jokaj,« a sam je požiral solze, ki so mu hotele ven. »Saj bova zmogla za drugo, — če Bog da,« se je trudil, da bi jo potolažil.

Ali žena ni slišala. Kakor vihar, tako je delala žalost v njenem srcu z mislimi. Koliko se je mučila za to poginulo živinče, s krvjo in potem sta si prisluzila to prgišče denarja, v mavričnem blisku so se ji pojavile vse muke življenja v Monakovem, kako se je veselila in vse naredila, kar je vedela, da je treba, nič ni pozabila, ne hleva blagosloviti, na cerkev se je spomnila, molila je in vendar se je to zgodilo. Nekaj kakor jeza, kakor upor je grozno vstajalo iz neznanega brezna njene duše.

»Pojdeva na Bavarsko in si prisluziva za drugo,« je zaslišala kakor od daleč Adamov glas.

Spustila je predpasnik iz rok, — odkrila je svoje lice. Bila je smrtno blede, oči so ji vpadle in okorele ustnice so trdo izgovorile:

»Na Bavarsko, praviš? Tja do smrti ne, — niti za deset takih kravic.«

V tem je Ančica razprostrla ročice, objela obupano mamo okoli vratu in prvič po zlogih spregovorila: »Ma-ma, ma-ma!« Barica je privila k sebi svoje dete, pritisnila svoje ustnice na njena evetoča usteca in rekla mirno: »Pojdi domov, pojdi, ti moje zlato, ti!«

»Neki slikar je vprašal po vas,« je povedal Khodl Konopoma.

Iskali so ga, pa je že odšel iz Postredkovega

»Sel je ves žalosten nekam proti Klenču,« je povedala Khodlova žena Dorla — — —

★

Na letni slikarski razstavi v Monakovem je visela v stekleni palači, v oddelku za oljnate slike ob letu slika. Na ubožnem dvorišču stoje okoli poginule krave brez moči vaščanje in nad njo plačeta dva eiromašna človeka...

Slika je budila pozornost ne samo po svoji tehniki, ampak posebno po svoji izbravnosti, katera je osvojila in prevzela z žalostjo vsakega gledalca.

To, prvič jasno razstavljeno delo mladega, do sedaj neznanega slikarja J. Pavlika, je nosilo v uradnem seznamu razstavljenih del naslov »Za kravico«.

Ko so kupci vpraševali po njeni ceni, jim je tajnik razstave z nasmeškom odgovoril:

»Slikar je drugače ne proda kakor za živo kravo mlekarico, katero mora lastniku dostaviti na Češko, do Sostredkovega Konopovim.«

Komaj je trajala razstava teden dni, se je že zabelil na Pavlikovi sliki pripet listek z besedo: »Prodano.«

(Konec.)

Bilo je že proti jutru, ko je policaj začul neko vpitje in ko je prišel bližje je videl gugajočega se moškega, ki je z vso silo tolkel po železnem drogu, vrhu katerega je svetila luč ter vpil: »Hej, odprite, ali slišite, odprite.«

Stražnik je zapoznelega moža potrkal po ramih rekoč: »Saj tu nihče ne stanuje.«

Dobrovoljšek ga je mežikavo pogledal izpod klobukca: »Kako da ne, saj imajo že luč zgoraj.«

leš. Sedaj bo treba spet delati, da se vanj delno popravi. — Dne 22. avgusta se je na Predganjem sestavi pripravljajni odbor JRŽ za obč. Trebejce. Se razume, da bo mo vsi vstopili v novo stranko. Saj želi tako naš voditelj dr. Kordeš! — Dne 8. avgusta sta se pred okrajnim sodiščem v Litiži zagovarjala bivši župan in obč. tajnik naše občine, ki sta napravila neresnično ispravevalo o predganjskem g. župniku. Gospod župnik je pa vložil tožbo proti obema. Sodišče je ugotovilo da sta župan in zlasti tajnik pri omenjenem aktu poslovala nepravilno in sta imela kljub temu, da jima je g. župnik odpustil, precej stroškov.

Spart in drago.

(Mekinje.)

Na Jeranovem je 25. avgusta umrl v 70. letu starosti samski mlinar in posestnik Jakob Sitar. Po svojem zglednem življenju, po pogostem prejemanju sv. zakramentov, po svoji veliki ljubezni do župne cerkve in darežljivosti zlasti napram njej — med drugim ji je preskrbel zlat mašni plašč — je bil rajni vzor vsem

Slika v ljubljanski bolnišnici je tolika, da morata po dva bolnika ležati na eni postelji. V oddelku, ki ima 44 postelj, je nedavno ležalo 66 bolnikov. Povečanje bolnišnice je nujno potrebno

župljanom. N. v m. p. — Dijaško društvo šibitric je 25. avgusta v Društvenem domu ob pičli udeležbi uprizorilo Jalenovo dramo »Bratjec. — Na dan celodnevnega čiščenja 14. avgusta je pri nas opravil sv. mašo po vzhodnem obredu g. dr. Joahim Segedin iz Zagreba. Je bilo spodbudno in zajemljivo.

Novo življenje.

(Cerklje na Gorenjskem.)

V nedeljo 25. avgusta smo tudi pri nas otvorili novo dobo prosvetnega življenja. Po skoro 3 letnih neprostoVOLJNIH političnih se je vrtil občni zbor s primerno vnanjo slovesnostjo. Popoldne ob 2 so zbrali naši stari veterani mladino zunaj vasi, jo uvrstili v sprevod in v močnem pohodu, na čelu zastave, cerkvena godba, narodne noče, korakali skozi vas k popoldanski službi božji. Po slovesnosti v cerkvi, je krenil sprevod v prosvetni dom, kjer nam je šenčurški g. župnik Franc Vavpetič v lepem govoru obrazložil namen prave prosvete. Poudaril je, da društveniki pri svojem društvenem delu ne smejo iskati samo zabave, ampak predvsem umsko in srčno izobrazbo. Po govoru se je vrtil občni zbor, kjer je bila gotovo najvažnejša točka volitev novega odbora, kateri se je menda prav posrečeno izbral. Občni zbor je počastil s svojo navzočnostjo tudi g. dekan Franc Dolinar, ki ima ne malo zaslug, da se je Slov. kat. izobraževalno društvo pred 30 leti ustanovilo in si z njegovo velikodušno podporo zgradilo močeno prosvetno ognjišče. Fante in dekleta v fari prosimo, da pristopijo k društvu, v kolikor se še niso priključili. Vse člane društva obveščamo, da bo knjižnica odprta ob nedeljah in praznikih od 1—2 in po kršč. nauku. Društvu želimo uspešnega delovanja.

Novice

(Ambrus.)

Dne 28. avgusta se je vršilo premovalje rodovne zadržne živine. Čuje ob. da premovalje ni doseglo svojega namena. Zakaj ne, se bo pokazalo na izrednem občnem zboru, ki se vrši 15. septembra ob 3 popoldne v gasilnem domu v Ambrusu. — Dne 29. so pa na tihem obhajali naš gospod duhovni svetnik Ivan Zavbi svoj 65-ti godovni dan. Ni jim povšeč nobeno zunanje slavje, zato pa vsi farani Ambruške župnije ključno: Vsemogočni Vas ohrani še mnogo let, do skrajne meje človeškega življenja v miru in zadovoljnosti.

— Prosvetno društvo je treba, da se zane in začne z delom. Fante in dekleta na nogel! Dugi dolgo smo bili prisiljeni molčati in spati spanjo pravilnega. Saj more, ki nas je tlačila in več

Petindvajsetletnica g. dekana.

(Grahovo.)

Ta teden poteka 25 let, odkar je prišel k nam za župnika gospod Alojzij Wester, ki je bil prej kaplan v Slavini. Ves ta čas se je veliko trudil za našo župnijo v cerkvi, v šoli in doma. Zelo skrbi za cerkve, da bi bile lepe in snažne. V župni cerkvi je še pred vojno napravil pri velikem oltarju novo kamenito mizo in tabernakelj. Letos je dal cerkev znotraj vsa prenoviti, osnažiti križev pot in vridati električno napeljavo. Zdaj je cerkev spet kar lepa. Že pred prihodom g. župnika smo se pripravljali, da bi zidali novo župnišče, ker je bilo staro res slabo. G. župnik pa se je z odločnostjo lotil težavnega dela in sezidal novo župnišče, ki je v ponos naši vasi in snoda med naj-

Abesinski cesar v svoji generalski uniformi

Gustav Strniča:

Med tihotapci alkohola

1.

Nikoli ne pozabim majhne, s slamo krite, na pol razpale kočje, rijoče z lesenim hrbiščem v hrib. Skozi streho je silil dež, vihar jo je majal, da je kar pokala in ječala, vendarle je krepko kljuovala vsakemu neurju, ker je bila od zadaje strani dobro zaslonjena z gričevnim vrhom.

Naš oče si je vselej od viharju rval lase, mašil luknje v stropa in jadioval. Vse ni mnogo pomagalo. Zato je imel vedno pripravljene črepinje, ki jih je podstavljal po hiši, da je dežnica curljala vanje. Pri tem je klical na pomoč čevljarkega patrona svetega Krišpina, se žalostno oziral skozi okno v dolino in momljaj kakor star medved.

Poleti je že se šlo. Toda kadar je pritisnil mraz, takole v pozni jeseni ali zgodaj spomladi, je uhajal mrzli dež skozi razpoke in špranje, da nas je kar p-klo od hlada. Otroci smo se tedaj stisnili v kot. Očka nas je zamišljen pogledal in potem nanosil izza hiše listja in za stresel na nas, da smo ždeli pod njim kakor mladi ježi, a mraz nas ni več zbadal.

Kadar se je bližala pomlad, je oče poiskal svoj podrapani koš, si ga napravil in jel v njem zasopjen nositi iz bližnje hoste prest. da je mogel zasaditi ob hiši za prgišče fižola.

Da, naš oče je bil dober in priden človek, majhen in šibek je bil vedno vesel, požvižgal je, se smejal in se rad norčeval iz lastne revščine ter zapel kako okroglo, včasih se porodno potikal z nogo ob tla in nam prijazno mežikal. Le kadar je pogledal materi v uvelo

obličje, mu je skrb spreletela obraz, zresnil se je, a že je skomizgnil z rameni in ji šepetaje dejal, kakor bi ji hotel povedati nekaj skrivnostnega:

»Mama, le kar potrpi! Vse pride in vse mine!«

Mati ga je samo pogledala s svojimi dobriimi rjavimi očmi in mu pokimala. Molče je vse pretrpela. Bila je pač žena bednega delavca, rokodelca z dežele, trpinka in mučenica, ki je sebe popolnoma prezrla, živeča samo za svojotroke in moža.

Oče je skoraj dan in noč brižno tolkel po podplatih, odganjal revščino, delal čevlje in popravljaj stare škarpe. Če so bili posebno strgani, je hropel in jih miloval kakor bi bili živi. Sicer mu ni manjkalo dela, toda ni se zasluzilo, saj je garal skoraj zastoj.

Siromaštvo nas je vedno spremljalo, skrb je bila naša hotra, berajača pa teta! Sicer pa ni bilo čudno, da smo se tako mukoma prerivali skozi življenje, saj je moja uboga šibka mati dala življenje kar štirinajstim otrokom, da je bil oče nazadnje že skoraj zadregnjen za krstna imena.

Edino bogastvo naše hiše je bila prijazna kravica Rjavka, na katero smo vsi pazili bolj kot na svoje oči. Naš oče je ni mogel nikoli plačati in vedno smo trepetali za njo, saj jo je držal za rep rubežar, za roge pa advokat. No, ostala nam je vendarle! Ta krava je bila naša prava hraniteljica, brez nje bi bili morali vsi poginiti od lakote, saj kruha niti o praznikih nismo nikoli videli. Le včasih je plantal močnik, kaša, zelje ali repa, največkrat smo se pa zadovoljili s skodelico mleka in krompirjem, kar je bilo tako pičlo odmerjeno, da smo po vsaki jedi še vedno koprneli in iskali z očmi,

pričakujoči, da nam bo še kaj padlo v naše lačne kljune.

Kruh! Kruh!

Menda zato, ker sem ga stradal v nežni mladosti, tudi zdaj skoraj nikoli ne pokusim kruha. Čeprav ga imam vedno na mizi visok, lepo zapečen hlebec, da je moja misel mirnejša in bolj vesela, saj je bilo tisto stradanje tako hudo, da ga še zdaj ne morem pozabiti in mi še zdaj čisto vznikne misel na tisti čas in se začudim, da imam kruha na pretek.

Sicer pa so bila moja otroška leta srečna kakor je mladost vseh vaških paglavcev. Plezal sem po drevju za ptiči, se vzpenjal v polhograške hribe, kjer sem se nekega dne zgubil in se šele čez dva dni vrnil domov ves premražen in gladen. Kopal sem se v potoku pod gričem, mužil vrbove piščali in piskal, da je odmevalo čez dol in plan ter rad poleževal ob vodi prisluškujoč šepetanju drevja. Šuštenju vetra in žuboru nemirnih valov. Če se je oglašila ptica perka, sem jo zamaknjen poslušal, strmel kvišku in sanjaril o daljnjih deželah, o katerih mi je toliko pravil dolgonogi stric Blaže, ki je bil v vojski na Laškem in je znal tako živo lagati, da je samemu sebi verjel.

Včasih me je nepričakovano kar zavrtalo v želodcu. Vedel sem, da se oglašja glad in tesno mi je prišlo okoli srca. Ker si nisem znal drugače pomagati, sem se kar skrčil, zadržal sapo in zadržnil vrvco, ki sem jo imel mesto pasu. Poskočil sem in skušal pozabiti, vendarle me je večkrat zmagoval. Tekel sem k materi, ki mi je dala pečen krompir ali smojko, da mi je potolažila glad za prvo silo, seveda me je tudi pomirila s svojo ljubečo besedo.

Nekega dne se je oče na lepem spomnil,

lepša v škofiji. G. župnik je bil po smrti g. dekana Juvanca imenovan za dekana cerkniške dekanije. Za vse njegovo delo smo mu hvaležni in mu želimo, naj ga Bog še naprej podpira s svojim blagoslovom.

Novice.

(Raka pri Krškem.)

Po triletnem službovanju se je od nas poslovil ž. g. kaplan Karol Papež. Odšel je v Komeno. Na novem mestu mu želimo obilo uspeha v dušnem pastirstvu. V zameno smo dobili ž. g. Janeza Brganta. — Vinogradi, ki niso bili prizadeti po majski slani, so bogato obloženi z zrečim grozdem. Čespilje plačujejo po 40 Din brenoto, toda kje so časi, ko jih je imel gospodar po 100 in več brenot ter so prihajali prekupci od Gorice in Trsta, jih po več tednov »lupilice« od Gorice izvažali v inozemstvo? — Na Zaplazi je tudi leto pohitelo lepo število naših romarjev. — V jate se zbirajoče lastavice uaznájajo skorajšnjo jesen. Po suhi, ki je gospodarila v poletju, smo dobili sedaj večkrat potreben dež, tako da je upati, da bodo jesenski pridejki tudi dali svoje.

Razno.

(Ponikve.)

Na Mali Smaren popoldne ob 2 se vrši v Ponikvah v Zavodu sv. Terezike lepa roženčenska pobožnost za cerkveno edinstvo. Ob 2 popoldne ima govor duhovni svetnik Karol Skulj, nato je blagoslov rožnih vencov, sveč in slik »Hilni blagoslovi«. Nato se vrši procesija s kipom Matere božje. Pri kapelici Lurške M. B. se konča pobožnost s petimi »avtentskimi« litanijami in z molitvijo za cerkveno edinstvo, misijone in za bolnike. Vabljeni so vsi k tej lepi verski pobožnosti. — Dne 29. septembra se bo v Ponikvah vršila lepa slovesnost: blagoslov Zdravstvenega doma in Zdravstveni tabor. O tem hočemo drugič kaj več poročati.

Razne novice.

(Prečna.)

Velika nesreča se je zgodila 30. avgusta ob 4 jutraj pri opekarni v Prečni. Delavci so kopali zemljo za opeko. Da bi čim prej in čim več zemlje nakopali, so več metrov visoko plast zemlje spodkopavali. Ko so delavci »spodravbali« hribček, se je zemlja nenadoma odrgala in podsula tri delavce. Jakelj France ima zlom-

ljen nos in je po vsem životu strašno pretisnjen; Jarc Jože ima zlomljeno nogo v stegnu; Cesar Anton je dobil hudo poškodbo v rami, ker mu je roka iz sklepa odstopila in je ključna kost zlomljena. Zadnja dva sta tudi po vsem životu zelo poškodovana. Nesreča se ni zgodila po krivdi delavcev. — V Dol. Straži že dalje časa gospodari griza. Več otrok je umrlo. Kriva je najbrže slaba voda. Higijenski zavod bi storil dobro delo, če bi omogočil velik vaški vodnjak, za katerega smo prosili že davno. — Vsi se pridružujemo dr. Antonu Korošcu, ki »edinega« priznavamo za voditelja slovenskega naroda, in zato pristopamo k Jugoslovanski radikalni zajednici, s katero je združena bivša Slovenska ljudska stranka.

Lepa slovesnost
(Vogtje pri Kranju)

Prav mikavno slovesnost smo imeli v Vogtju na praznik Marijinega vnebovzvetja: slovesno blagoslovitev kipa »Lurške Marijce« in njene kapelice v naši vasi.

Na prostoru prejšnjega znamenja, ki je pa že začelo močno raspadati, je postavljen stari gospodar Miha Sekne lepo in čedno kapelico za »Lurško Gospojo« v trajni spomin evharističnega kongresa v Ljubljani.

Škof. ordinariat je pa dovolil, da se sme ob tej priliki darovati sv. maša v novi Marijini kapelici. Gospod župnik iz Senturja je izvršil blagoslov kipa in kapelice, imel priložnostni govor ter daroval sv. mašo. Med sv. daritvijo je krepko popeval domači cerkveni pevski zbor. Naj še na kratko popišemo ves potek te naše svečanosti. — Ob 10 se je pred hišo Miha Sekne zbrala velika množica ljudi. Kar počli mogočen strel, zvonovi slovesno zavone, belo oblečene štiri deklice vzdignejo na posebni nosilnici Marijin kip, da ga ponesejo v cerkev k blagoslovu. Razvije se slikoviti sprevod. Za cerkvenim bandom korakajo gasilci, za njimi šolska mladina, potem dekliška Marijina družba, nato belo oblečena dekleta z »Lurško Marijo«, za temi stopajo trije duhovniki s cerkvenim pevskim zborom pevajoč litanije Matere božje. Za njimi se pa razvrsti ostali ženski in moški svet. Sprevod je šel v cerkev, kjer je gospod župnik blagoslovil kip »Lurške Device Marijce«. Po blagoslovu se je razvila ravno taka procesija iz cerkve do nove »Lurške kapelice«.

G. župnik je najprej blagoslovil kapelico, nato pa je ustoličil Marijin kip na svoje mesto; bila

Ljubezen pa ostane

V Glasniku belgrajske nadškofije čitamo: »Katoličanom nenaklonjeno naše časopisje komaj čaka prilike, da bi moglo orisati nadškofa dr. Sariča kot neprijatelja sloge med katoličani in pravoslavni. Zato ne bo napačno, ako se spomnimo dogodka, ki se je pripetil te dni blizu Bosanskega Šamca.

Nadškof dr. Sarič je potoval po verskih opravkih od kraja do kraja svoje škofije. Pred prihodom v vas Novi Grad je pričakovalo škofa tudi nekaj stotin pravoslavnih kmetov s svojim župnikom. Pravoslavno ljudstvo je posulo pot, po kateri je hodil škof Sarič, s pšenico in cvetjem in mu klicalo: »Blagoslovi nas, sveti oče!«. Nadškof dr. Sarič je bil globoko ganjen in je delil blagoslov na vse strani. Pred slavolokom je pričakal nadškofa tudi pravoslavni župnik in ga tako lepo nagovoril, da so katoliškemu cerkvenemu knezu zabliscale solze v oči. Nadškof je odgovoril: »Dragi brat, tvoje pozdravne besede so me globoko ganile. Tudi moje prepričanje je, da so Srbi in Hrvati bratje in da se morajo ljubiti. Saj pravi apostol: Vse bo minulo, ljubezen pa ostane.«

Ko je nadškof dokončal svoj govor, je poljubil pravoslavnega župnika in ta škofa. Tedaj so prisotni katoličani in pravoslavni začeli oba duhovnika posnemati in nastalo je splošno poljubovanje in bratanje med Hrvati in Srbi.

je še pridiga, darovanje za novo kapelico ter naposled sv. maša. Fantje iz vasi Vogtje so za to svečanost postavili prav mnogo mlajev, a domača dekleta so pa napletla toliko vencov, da so bili vsi mlaji polni zelenja in cvetja. Čast in pohvala fantom in dekletom! Na treh krajih so bili slavoloki s primernimi napisli. Tudi popoldne tega dne smo se zbrali pri »Lurški kapelici«, kjer so bile pete litanije. Hvala vsem udeležencem Marijine proslave, od blizu in daleč!

da bi ne bilo napak, če bi me poslal za kak dan v kolo. Zamodroval je:

»Fant, čitati se moraš naučiti in zapisati kakšno besedo, kar ti ne bo škodovalo v kesnejšem življenju. Če boš znal računati, bo tudi prav, te ljudje vsaj ne bodo goljufali, saj so vedno bolj prebrisani! Le vpiši se v popoldnansko kolo!«

Rečeno, storjeno! Oče me je vpisal in zamenjal sem palico s črtalom, čeprav mi ni nič kaj dišalo. Moj mlajši bratec Ciril pa je postal pastir mesto mene.

Tedaj si nisem mislil, da bo moje šolske učenosti takoj kraj. Imel sem tovariha navibantca, starejšega od mene. Komaj sem bil dvakrat v toli, me je že naučil:

»Učitelj bo vprašal, kako se imenuje črka, ki ima zgoraj piko. Oglasi se in povej, da je to črka »i«. Takoj nato ti bo pokazal drugo, a ti jo odvrnil, da je to črka »a«. Potem pa ne čakaj več, kaj te bo vprašal, temveč kar hitro ponavljaj i-a, i-a, i-a! Boš videl, kako bo vesel tvoje učenosti!«

In res, ko je učitelj pokazal na tabli črko »a« vprašal, če jo kdo pozna, sem samozavestno dvignil roko in odvrnil, da je črka i. Nato mi je pokazal menda u, a jaz sem se odrezal, da je črka a in hitel ponavljati: i-a, i-a, i-a!

»Ti hoš imel mene za osla, ti bedak hribovski!« se je zadel učitelj, star možiček s šiljastim belim obradkom, skočil k meni in me jel vleči za ušesa in lase, da me je vse bolelo.

Svojega porednega sošolca sem še isti dan pred kolo vprašal učitelja nabunkal, da je komaj odšel domov. Sam sem takoj sklenil, da obem kolo na kol. Ko sem prišel domov, so bili vsi razburjeni in v strašnih skrbeh. Ciril

je slabo pasel kravo, ušla mu je v sosedovo deteljo in se obzrla, da so jo komaj rešili.

In tako je tisti večer oče ugotovil, da je Ciril slab pastir, jaz pa nič boljši šolar, saj mu je takoj nekdo prinesel na ušesa, kako sem ga polomil. In že je bilo sklenjeno, da ostanem spet doma.

Veselo se spominjam največjega praznika svojih otroških let, birmo. Že dve leti sem se je veselil vnaprej, si izbiral botra in premišljeval o darilih, ki me čakajo.

Bil sem že 9 let star, ko me je doletela ta sreča. Oče mi je izbral za botra starega vdovca Mejaka, suhega, mrkega starca, ki je botroval vsem revnim vaškim otrokom, obdaroval vsakega s srebrnim tolarjem, culo sladkarij in rožnim vencem, mu kupil dobro kosilo, ga spreml domov in ves čas hrkajoč razlagal, da ni noben birmanec srečen, če se ne spominja botra in ne moli zanj.

Mejak je bil bogat mož. Birno je rad zavezal, a zlobni jeziki so govorili, da je rad od birmancev zahteval, da bi mu keanje, ko so nekoliko odrastli, hodili v najhujšem delu zastoj pomagat. Jaz tega nisem skusil in ne vem, če je bilo res, saj sem kmalu odšel na tuje.

Birma je bila za mene tudi zato velik dan, ker sem tedaj dobil od svojega očeta prve čevlje, ki so škripali kakor bi cucek cvilil in se svetili, da bi se kar ves dan ogledoval v njih. Kako ponosen sem bil, ko sem jih prvič obul. Tedaj sem si domišljal, da sem najlepši deček v vsej fari. Pogumno sem korakal poleg svojega botra proti beli Ljubljani, kjer sem se po birmi najedel sladkih dobrot in se naveselil čudežne lepote mesta, ki sem ga tedaj prvič videl.

Tisti dan sem mislil, da sanjam. Toda sanje so hitro minile, ko sem drugega dne moral spet

bos na pašo in nadaljevati staro življenje. Si-cer sem pa kar rad ostal bos, saj so bile moje noge vajene prostosti in bilo mi je, da sem jih zaprl v ječo, ko sem jih potisnil v tiste čevlje, čeprav so bili prostorni in sem stopil vanj kot v dva majhna čolna.

Otroška leta so mi hitro minila. Že je oče jel premišljevati, kaj naj ukrene z menoj, da postanem dostojen član človeške družbe. Bil je ponosen na svoj obrt in bil mi je, da sem jih glavo, da moram postati tudi jaz čevljar.

Ko mi je povedal, kaj je sklenil, sem mu ugovarjal. Prav pogumno sem se mu uprl:

»Moj ded je bil čevljar, vi ste čevljar, a zdaj naj bom tudi jaz? Čemu neki? Kar strah me je teh škrapetov! Ded je garal, vi samo garate brez oddiha, pa smo vsi lačni. Kaj drugega postanem rajši, samo, da bom kruha sit! Tako peš ne pojde tje v božjo večnost!«

Oče se je samo popraskal po kodrastih, sivih lasih, me pogledal izpod čela in privzdignil svojo jermenačo, da mi je kar postalo tesno okoli srca, saj sem se prestrašil, da bo kneftra zapela svojo pesem po moji zadnji plati, češar sem se bal bolj kot če bi moral iti ležat v koprive.

No, nič hudega ni bilo. Očka je jermenačo samo popraval, pomežiknil z levim očesom, me nekaj časa radovedno motril in mi naposled odvrnil:

»Smrkavec, pa si preberil!«

Nič drugega ni rekel, le mater je pogledal, ki je plašno strmela vame, saj se je sirota že bala, da ji uideem bogve kam. Mati ima pač rada vse svoje otroke, pa če jih ima še toliko, ljubi vsakega z vsem svojim srcem. Niti sanj in trepete, da bi se mu ne pripetila nesreča

(Nadaljevanje sledi.)

Ob dvajsetletnici svetovne morije

(Nadaljevanje.)

Učitelstvo berdjanskega okraja je odstranilo posredanje šolske nadzornike, nato pa je v soglasju s predstavitelji »komiteta« (delavski in vojaški odposlanci) izvolilo šolskega komisarja, ki naj bi opravljal nadzorstvene posle v sporazumu z ožjo komisijo, sestavljeno iz 12 zaslužnih učiteljev in iz zastopnikov okrajnega »komiteta«. — V časopisju čitam, da so Italijani nastopili od Tolmina do morja in ujeli okrog 6000 Avstrijcev. — Na posredovanje italijanskega konzula v Odesi, so namo zapustili dobrovoljniško divizijo tisti, ki jih čista tja prignala volja in srce. — Neopoznamo v gačsani ruski vladi so povzročili odstop Mikukova in Gučkova, članov takozvane kadetske stranke (nekakšni nacionalni socialisti po češkem vzorcu). V ministertvo je vstopilo 6 prištevanih zveznih socialistov, med njimi Kerenski kot vojni minister in Cereteli. Geslo preosnovane vlade je bilo: boja- sposobnost armade in brezobzirno postopanje z anarhijo v notranjosti Rusije.

Tiste dni so pogorele v sibirskem Barnautu vse hiše v 26 ulicah. — Tudi v Jenisejku so izbruhnili nemiri in požari. — Časopisa »Rusko slovo«, že tri dni ni iz Moskve. Nekaj tam ne more biti v redu.

Ker je v Rusiji primanjkovalo poljedelskih želavcev, so merodajne oblasti izdale oglaš, naj se, kdor želi, prostovoljno javi na poljska dela. In javilo so se iz raziradnejših stanov. Med drugimi so se prijavili zlati dijak in dijakinja iz velikih mest, ne samo radi dobrega zraka na kmetih, ampak tudi radi pomnakanja hrane v mestu. Pa ne vem, če so vai dijaki in dijakinja amatrali kmetako delo za res, kakaj zdi se mi, da so bili razni pohodi mestnih študentov in študentinj na kmete le krinka, pod katero so daleč od staršev živeli »svobodnejše«. Življenjske. Bilo je 29. maja 1917. V zavetišče v Berdjansku se je pripeljalo iz Petrograda 12 višjih gimnazistov in točno 12 višjih gimnazistk. — Naša skrbnica »sestrica-debeluška« je pripravila dve večji sobi in v vsako je postavila dvanajst postelj. Drugo jutro se je mladina odpravila iz mesta na poljsko delo v Malo Tokmačko. Ko je dijaštvo odšlo, me je pozvala oskrbnica »pitatejnega punkta«, naj si ogledam obe spalnici. Tako; sem opazil, da je ostala soba, namenjena gimnazistom, popolnoma nedotaknjena, ker ni

nihče v njej spal. S takino mladino bojiševki lahko rusijo npravnstvenost, družino in Rusijo.

Koncem maja 1917 je rusko časopisje zopet pisalo o italijanskem nastopu na ozemlju od Tolmina do Jadranskega morja. Po vesteh teh listov so Italijani do 15. maja 1917 na tem bojišču ujeli 22.400 Avstrijcev, med njimi 487 častnikov.

Da dvigne v armadi dobrovoljno mišljenje in pripraviljenost za nadaljnje boje, se je podal novi vojni minister Kerenski na rusko fronto in tam po posebnih zborovanjih zelo lepo govoril vojakom o tem in onem. Po uradnih poročilih so ga frontarji navdušeno sprejeli, toda pravi uspehi so izostali, kakaj tudi socialist Kerenski je govoril vojakom — že prepozno.

Petrogradski listi poročajo, da bočejo tamonjni tatovi v izboljšanje svojega položaja izdajati poseben časopis. — Tiste dni sem tudi čital, da je Trst v nevarnosti in da vsak trenutek lahko pade Italijanom v roke. Avstrijci že zapuščajo Trst in se selijo v Ljubljano. Pa ni bilo vse točno tako, kakaj Trst so zasedli Italijani z belimi zastavami že po vojni.

Dne 1. junija 1917 sem se prvič kopal v Azovskem morju. Za nas Kranjce, ki po večini imamo ali vsaj smo imeli več ali manj npravnstnega čuta, je bilo tisto kopanje v Azovskem morju nekaj nenavadnega. Dolga vrsta oseb moškega in ženskega spola se je kopala in nato solnčila v pesku ob morskem bregu v tisti obleki, kakor Eva pred prvim grehom. Najbolj čudno se mi je videlo, da je poleg drugih vprito svojega šestletnega sina vse odložil tudi dolgobradi pravoslavni pop, torej moč, ki bi moral npravnstni čut s svojim lepim zgledom in prvi vrsti pospeševati vselej in povsod.

Ker že govorim o kopanju, naj povem, da je kake štiri kilometre vzhodno od Berdjanska takorvana »grjazelečebnica«, to je blatno zdravilišče, kamor vodi tudi železniška proga. Do 10.000 ljudi s severa, zlasti iz Moskve, prihaja vsako leto za več tednov v Berdjansk, da zdravi revmatizem v blatnem zdravilišču. Zdravljenje je kaj enostavno. Obala morja v dotičnem delu ni peščena, ampak blatna. Najprej stopiš v morsko vodo in se umiješ, nato pa greš na breg in si namažeš celo telo z blatom. Nato ležeš na solnce. To spremeni blato na tvoji koži v trdo skorjo, ki se sama odluči od telesa. Zelo težko pa odstraniš od kože mokro blato. Po dvakrat na dan sem se tisto poletje kopal v berdjanski »grjazelečebnici«. Ko sem se namazal z blatom, sem naravnost čutil, kako blato sesa nekaj iz mene. Po takem kopanju se počutiš lahek in svež. Škoda, da je Berdjansk in

njegova »grjazelečebnica« tako daleč, kakaj čudežnega blata ob bregu Azovskega morja sem danes bolj potreben, kakor v tistih ujetniških dneh.

Nekaj drobnit Začetkom julija 1917 je došlo na rusko stran 20 avstrijskih oficirjev s 2 generaloma in s 15 navadnimi vojaki in sicer v vlogi posrednikov (parlamentarjev). Rusi so vse poslali v ujetništvo, le 2 stabnima oficirjema so dovolj vrnilev. — Časopisje piše, da bi cesar Karel rad aklenil mir za vsako ceno. — Boljševiki v trdnjavi Kronstatu pri Petrogradu so proglasili republiko, a so se nazadnje udali tamošnjemu »sovjetu« vojaških in delavskih odposlancev. Ta »sovjet« je tudi sklenil, da odpravi bivšega carja Nikolaja v kronstatko trdnjavo. — Vojni minister Kerenski je šel »korajzo delat« na severno fronto. Pa ni imel lahke naloge. Tudi on ni mogel več navdušiti vseh ruskih vojakov za nastop. Zato jim je zaklical: »Trusi, domoji« (Domov, strahopetci!) Na jugozapadni fronti so se uprli bojevanju kar cel polki. Kerenski je sicer ukazal puntarje razoroditi in jih postaviti pred sodišče. Vse skupaj ni nič pomagalo, kakaj pokopana disciplina se ne vrne več. — Kerenski je obiskal tiste dni tudi Kijev in se je — misleč češkoslovaške dobrovoljce — izrazil proti narodnostni zagrizenosti. — Ameriške boje lažje so priptule v francoška pristanišča. — Polveliki moskovskega vojnega okrožja je naročil podrejenim oblastem, naj pazijo, da se vojni ujetniki ne bodo sprehajali po moskovskih ulicah. — Dveato zdravnikov je prišlo iz nemanskega ujetništva in so začeli oznanjajoč slab položaj ruskih ujetnikov v Nemčiji, z ostro agitacijo proti tej državi. — Dunajska »Sontagszeitung« napada Nemčijo.

Sredi junija 1917 je došlo na okrajno upravo pismo od dobrovoljske divizije, naj me pošljejo v Odeso, ako to želim. Nisem šel, ker so mi nekateri slovenski oficirji, ki so bili o razmerah v diviziji poučeni, odhod odsvetovali. — Predsednik ruskega parlamenta Rodzjanko prosi poslance, naj bi se ne razšli, ker sluti, da se nekaj pripravlja.

Na visokem bregu nad Berdjanskom je bila velika tovarna za pivo, ki v vojnem času vled prepovedi vsake alkoholne pijače ni delovala. Upravitelj pivovarne je bil neki Čeh, ki je imel Čehinjo za sopogo. Kdaj in kako je češki partak prišel v Berdjansk, ne vem, ker nisem vprašal, ali pa si nisem napisal. To pa vem, da sta Čeha mene in Senčarja večkrat zelo prijazno sprejela in pogostila. Vedno so bili na mizi »buhteljni«.

(Dalje prihodnjik.)

Dunašnja sovjetska Rusija

(Nadaljevanje.)

Tako je dobilo izza uvedbe načrtnega gospodarstva tudi rusko kmetijstvo docela novo, komunistično obliko, vendar je upati, da se bodo vsaj za enkrat z njo zadovoljili, zlasti ko našenejo v kolektive še one klaverne ostanke samostojnih kmetov, ki so ostali. To hočejo doseči do konca druge petletke. Ze iz dosedanjih izvajanj smo razvideli, da obstojata v SSSR dve vrsti kmetijskih kolektivov, in sicer:

- a) Sovhozi, katerih je bilo 1. 1932 okroglo 2500 s 13,3 milij. hektarjev obdelane površine, in
- b) Kolhozi, katerih je bilo avgusta 1. 1931 že 228.100 s 91,6 milij. hektarjev površine in okroglo 15 milijoni poprej svobodnih kmetij.

Sovhozi so popolnoma državna kmetijska podjetja. Sestavljeni so bili iz one zemlje, ki si je niso imetje prilastili že za časa vojnega komunizma, potem iz površin, ki jo je država pozneje zasegla in iz dotlej neobdelanih ozemelj po slabo obljudenih krajih. Njih število narašča, ker nameravajo osnovati po doslej slabo obljudenih pokrajinah (zlasti v Severnem Kavkazu, v južni Ukrajini, ob srednji in spodnji Volgi, v južno zapadni Sibiriji i. dr.) še nove, tako da bodo obsegli skupno nad 40 milij. hektarjev. Njih sedanja velikost znaša navadno 30 do 60.000 ha, toda med njimi je tudi nekaj resničnih orjakov. Tako obsega »Gigant« celih 20.000 ha (dolg je 84 km, širok pa 82 km). »Verbljud« pa 120.000 ha, vendar obdelana vsa površina še ni. Glavni namen Sovhozov je, da služijo kot vzorne kmetije na predku poljedelstva, zato so nekateri napol kmetije,

napol pa nekake kmetijske šole. V precejšnji meri je izvedena že tudi specializacija Sovhozov, tako da služijo nekateri predvsem pridelovanju žita (tako zvane »žitne tovarne«), drugi živinoreji, tretji pridelovanju sladkorne pese itd. Voditelje Sovhozov imenuje vlada in njegovi prebivalci so z njimi zgolj v meznem razmerju, kakor v industrijskih podjetjih.

Precej drugačen značaj imajo pa »Kolhozi« (Kolonije hozjanstva). To so združitve večjega ali manjšega števila dotlej svobodnih zasebnih kmetijskih gospodarstev v večja kolektivna gospodarstva. Razločujemo tri oblike, in sicer:

- a) poljedelske za druge, kjer sta skupna le obdelovanje in mlačev, člani pa ostanejo še naprej lastniki zemlje in živine;
- b) arteli, v katerih preide vse imetje članov v skupno last, razen bašte, vrtiča in živine, kolikor jo član nujno potrebuje za dom (n. pr. za mleko);
- c) komune, kjer ne preide le prav vse imetje v skupno last, temveč skušajo v zmislu boljševičkih ciljev kolektivizirati tudi vse življenje članov (družina je tu že razkrojena).

Največ kolhozov ima doslej obliko artelov (90% vseh kolhozov), a boljševiki bi radi izpremenili vse čim prej v komune. Kakor smo omenili že spredaj, so dosegli kolhozi doslej jako slabe uspehe. Za časa Nepa jih je večina razpadla, a 1. 1927 so jih začeli suovati iznova, a od 1. 1929 so tirali kmete vanje s krvavim terorjem. Kdor ni hotel vanje, so ga proglasili za kulaka in pretrpeti je moral vse posledice. Večina bednjakov in srednjakov se je res rešila vanje, kulake so pa kratko in malo razlastili ter pobili ali pa poslali v pregnanstvo in kmetijsko vprašanje je bilo »rešeno«. Kolektivizaciji je sledilo seveda tudi zapiranje cerkva ali pa njih izpre-

RAZNO

Podpore za rudarje. Kl so se vrnil. Minister za gozdove in rudnike je izdal naredbo, po kateri bodo dobivali rudarski in topilniški delavci — jugoslovanski državljani, ki so se vrnil iz inozemstva in ne morejo dobiti zaposlitve v domači industriji, podpore iz sklada za preiskrbovanje nezaposlenih rudarskih in topilniških delavcev, če bodo izpolnjevali pogoje, ki se razbtevajo pri dajanju podpor od članov odtomno od bivših članov bratovske skladnice; pri tem je računati čas, pri kakem inozemskem rudarekem ali topilniškem podjetju, kakor da je bil odslužen pri takih podjetjih v naši krajevini. Vrsta, višina in čas trajanja podpor se določijo po istih predpisih, ki veljajo za delavce, ki so delali v domači industriji in so bili člani bratovske skladnice. To podpiranje se vrši iz tekočih dohodkov osrednjega odbora, kolikor to razpoložljiva sredstva dovoljujejo. Sedaj je samo že to potrebno, da osrednji odbor predpiše način in postopek ob izplačevanju teh podpor. Vsem upravljen-

Škodljivost komarjev

Razne vrste komarjev spadajo, kakor znano, med najnevarnejše prenašalce bolezni. Zadolostevalo bi, da omenimo malarijo in rumeno mrzlico, ki zahtevala še danes številne človeške žrtve in povzročata, da so širna ozemlja neobljubljena. — Tudi gospodarsko je vprašanje komarjev celo odločilnega pomena. Celo lažje vrste bolezni, kakor Dengueva mrzlica, ki jo prenaša neka vrsta komarjev, je mogla pred nekoliko leti ustaviti v Grčiji skoraj ves promet, ker ni bilo na razpolago dovolj zdravega železniškega oboja.

Posebno velika je tudi škoda, ki jo povzročajo neka vrsta komarjev med živino. Celo Nemčija, ki gotovo ni dežela nevarnih komarjev, utrpel vsako leto milijonske škodo zaradi smrti in obolenja opikane živine, zaradi izgube mleka, stroškov za zdravilne pripravke itd. V drugih deželah je še huje. L. 1934 so utrpeli romunski živinorejci milijone škode zaradi izgube živine, vlada je morala oškodovane kmete podpreti s kopico milijonov. Isto leto je izgubila Bolgarija preko 16.000 glav živine, prav tako velika je tudi škoda, ki jo mora prenašati ameriško živinorejstvo zaradi komarjev.

Škoda, ki jo povzročajo malarija, se v številnih skrajnih ne da izraziti. Na Bolgarskem so kraji, v katerih izumre vsaka družina zaradi malarije v enem samem pokolenju. Španska porabi vsako leto 9000 kg kinina samo za lečenje malarije; v enem samem malarijskem okrožju Južno Srbije s 16.500 prebivalci potrebujejo stalno 30 zdravilnikov, 18 pomočnic in 31 razdeljevalcev kinina — vse samo za malarijo; Sardinija izgubi zaradi malarije letno okrog 500.000 delovnih dni; Roumanija porabi letno za nekaj milijonov levov kinina in mora zdraviti povprečno 65.000 malaričnih bolnikov; povprečno število malaričnih v predvojni Rusiji je bilo 3 milijone oseb, prav toliko bolnikov je v Ameriki, kjer umre letno 13.000 oseb zaradi te bolezni, in v Italiji nič manj. Več milijonov smrtnih žrtev zahteva malarija vsako leto v Indiji.

In proti tem strašnim dejstvom je človeštvo skoraj še vedno brega moči. Insektolog (tušenjak), ki proučuje žuželke) Howard je nedolgo dejal, da se živino v dobi človeka, temveč v dobi žuželk, ki so močnejše od človeka; in med ima v nekem pogledu prav. Najbolj uspešna obramba, ki jo imamo zoper smrtonosne komarje, je v tem, da se zasujejo jarki in močvirja, v katerih imajo

NAZNANILA

n Gospodinjski tečaj v Ponikvah. Sestre sv. Križa so v Ponikvah v Zavodu sv. Terezike, p. Videm-Dobrepolje, ustanovile kmetijsko-gospodinjstvo šolo z internatom, ki bo prirejala le trimesečne gospodinjске tečaje. Prvi tečaj se prične 1. oktobra in bo trajal do 31. decembra. Drugi tečaj se prične 15. januarja in bo trajal do 15. aprila 1936, tretji tečaj se prične 17. aprila in bo trajal do 17. julija 1936. Sprejemajo se le kmetjska dekleta od 16. leta dalje. Učile se bodo kuhanja, pranja, likanja, vzgojstva, kokošereje, svinjereje in govedoreje ter sploh vsega, kar rabi kmetjska gospodinja. Plačevale bodo po 300 Din mesečno, za vse tri mesece skupaj 900 Din. Namesto gotovine se sprejemajo tudi živila po dnevni ceni. Cena je nizka, da jo vsak središnji kmet zmore za svojo hčer. Priglasitve se je na naslov: Zavod sv. Terezike v Ponikvah, p. Videm-Dobrepolje. Tudi za vsa pojasnila se je treba obrniti direktno na zavod.

n. Ranovinska kmet.-gospodinjstvo šola na Mali Loki, p. Velika Loka na Dolenjskem, prične novo šolsko leto 2. novembra 1935. Šola je enoletna; med šolskim letom ni počitnic; učence stajnujejo v zavodu, kjer se vrši tudi pouk. Mesečna ohranjalnina znaša 350 Din; oim kmetjskim dekletom pa, ki zaradi težkih gospodarskih razmer ne morejo plačati cele ohranjalnine, podljuje banka uprava in okr. kmetijski odbori primerne štipendije. Dekle, ki želi vstopiti v šolo, mora biti staro 16 let, popolnoma zdrava in naravno neoporečno; zato naj lastno-ročno pisani in s petindvajsetim kolkom kolokovani prošnji priloži: krstni list, zadnje šolsko izpričevalo, uravstveno izpričevalo, obvezno pismo staršev ali varuha, da plača stroške šolanja. Prosilke pa, ki žele štipendije, morajo priložiti še: premoženjski izkaz z uradno navedbo zemljiškega davka in gospodarskega stanja staršev ali njih namestnikov. Prošnje za sprejem je poslati najkasneje do 30. septembra t. l. naravnost vodstvu banovinske kmetijsko-gospodinjstvo šole na Mali Loki, p. Velika Loka, kjer

strupene živalce svoja legla. Tudi petroleji uničuje zarod. Vendar pa ostanke in še toliko dela, da se za sedaj res ne moremo ponašati, da je človek edini gospodar sveta.

se na željo dobe še nadaljnja pojasnila. One prosilke pa, ki žele znižanja ohranjalnine, naj vložijo prošnje preko areških kmetijskih odborov, pri katerih naj istočasno zaprosijo za štipendijo.

n Skofja Loka. Uršulinska meščanska šola se začne 10. septembra. Gojenke naj pridejo v zavod dne 9. septembra. — Predstojništvo.

Za hrotah čas

Govornik se je razvesel: »Mi propadamo, naši izdatki so večji kot dohodki. Ne bo dolge, ko bomo bankrotirali. In podobni bomo izgubljenemu sinu, ki je svinje pasel ter se hranil s prašičjo piščo. In ko tudi te ne bo več, kaj potem?«

Iz oazja dvorane se je oglašal nekdo: »Potem bomo pojedli prašiče.«

★

Pedro, krotilec levov je zbolel in ni mogel nastopiti pri večerni predstavi v cirkusu. Zato se je njegova žena pomudila, da nadomestuje moža. »Mislite, da boste lahko krotili divje zverje?« jo je vprašal ravnatelj. »Ali jih moj mož dobro kroti?« Zelo zadovoljni smia z njim. »Potem je v redu, jaz krotim moža.«

Velocitism v Ljubljani

Jadranska razstava

5.—16. septembra.

Namenske obsega 40.000 m²

Med Jadransko Jadranska strata. Izgodbina. Geografija. Jamski divjali. Bostilne. Narodne noše in običaji. Vojska in trgovska mornarica. Sport. Promet. Turistični promet. Gospodarska. Likarska.

Velika razstava šivih maščinskih rib in drugih šivih.

Umestnostna razstava „Naše morje“.

Posojeni razstavci:
Arhitektura. Perutnina. Kmet. Kmet. Gred. Obrt. Industrija l. t. d. l. t. d.

TEKMOVANJE HARMONIKARJEV 15. septembra.

Polegovina vezana na Slovenski in avstrijski, popuži na prebrih. — Salonišne letnišmanije se dajojo po Din 5.— za postajah.

VABIMO NA PREKRASNO RAZSTAVO.

sem do teh podpor svetujemo, da se obracajo na bratovske skladišnice, kjer bodo dobili nadaljnja pojasnila.

Ko je prišel eksekutor. V občino Barkač na Bolgarskem je prišel eksekutor, da bi zarubil nekoga kmeta. Sin posestnika, znan zdravnik, je bil slučajno doma in se je vmešal v uradno poslovanje. Spravili so ga pred lupana, na katerega je sprožil strel, ki pa ni zadal. Nato je zdravnik orožnik usmeril a strelom v glavo. Ko je prišel eksekutor iz občinskega urada, ga je oče zdravnika usmeril v bodealom. Poklitali so morali policijo, ki je napravila red in zaprla več kmetov.

Zakonski načrt o obdavčenju imovitih je sprejela zbornica v ameriških Zedinjenih državah.

Zakaj je zemlja ženskoga spola? Ker nihče ne ve, koliko je stara.

V pričetku minulega meseca so imeli vsi Batini nameščenci desetdnevni dopust pri popolni plači. Tobak za kajenje je prvi prinesel iz Amerike v Španijo Kristof Kolumb. Na tam se je razširila dala travica po vseh evropskih deželah.

minjanje v boljševiske društvene prostore. Tako je ostalo danes le še malo svobodnih zasebnih kmetij (leta 1933 kakih 8 milijonov), a še te so obremenjene z mnogo večjimi davki nego kolhozi in prenašati morajo tudi vse neštete druge boljševiske šikane. Vso SSSR so razdelili v tri pasove: a) v žitno ozemlje, b) v ozemlje industrijskih rastlin, in c) v ozemlje žitnih konsumentov. Določili so, da mora biti prvi pas kolektiviziran do konca l. 1933 in tretji do konca l. 1935. Tako bi torej l. 1935 izginili še poslednji svobodni kmetje.

Velika večina kolhozov je torej na zunaj podobna Sovhozom, le da si volijo kolhozniki svojo upravo sami, seveda tako, kakor se pač vrše volitve v SSSR. Izprva so dobivali v Kolhozih vsi člani enak delež od njegovih dohodkov, toda nastal je kmalu tolik odpor in gospodarstvo v njih je tako hitro propadlo, da so morali kmalu uvesti pet razredov z različnimi dohodki. Sedaj je stvar urejena tako, da se odbijejo od kosmatih donosov, kolhoza vsi stroški in obveznosti (dajate pridelkov državi), ostanek se pa razdeli med kolhoznike, tako da se upošteva površina zemlje, ki jo je kdo prinesel v kolhoz in pa število delovnih dni, ki jih je opravil. Med letom dobivajo predujme, končni obračun se pa izvrši po žetvi. Tako so kolhozniki zaradi rizika letine na slabšem nego sovhozniki, oboji pa mnogo na slabšem nego industrijski delavci.

Kakor je že povedano, se je opisana socializacija kmetijstva obnesla jako slabo. Kmetje so izgubili vsako veselje do dela, kajti hlapčevsko delo je že itak manjvredno od gospodarstvega, ker ga ne vrši z istim interesom, v kolektivih so bili pa dotlej svobodni gospodarji nasilno ponižani v hlapce, kar vzbuja nujno še tem večji odpor. Vsak gleda, da ne naredi več kot nje-

gov tovariš. Tako je le premnogo kolhozov obdelanih skrajno zanikerno. Večina kolhoznikov prihaja na delo jako neredno, s stroji delajo kot svinje z mehom, kar je tudi naravno, kajti kolhoz mora odraščati najprej državi znaten del pridelka brezplačno, drugi del prodati državi po smešno nizkih uradni določenih cenah (dati mora 2 tona žita, da si kupi en par čevljev v prosti prodaji, ker jih v državni prodajalni po uradni ceni ne dobi) in šele z neznatnim ostankom lahko prosto razpolaga. Voditelji kolhozov so članom dejansko vsiljeni, zato jim nihče ne zaupa. Posledica vsega tega je, da ne znaša donos na marsikakem kolhozu niti po 3 q na hektar, dočim znaša na sosednjem državnem vzornem posestvu do 26 q. Jako pogoste so tudi sabotaže pri oddaji žita (namočijo ga n. pr. z vodo, da se potem pokvari), drugod pridelke skrivajo, živino v masah koljejo itd. Tako se vrši neprestan trdovrsten boj med kmeti in državno upravo. Prevoze oddanega žita mora večkrat spremljati vojaštvo, da jih razkačeni kmetje ne vkrapajo. Socializacija kmetijstva so začeli sovjeti s kričavimi obljubami, da bo prinesla odrešitev delavcu in kmetu, toda danes je njena posledica stradanje milijonov, dnevne smrtno obsodbe in prisilno preseljevanje celih okrajev upornih kmetov v neobljudene pokrajine.

Vkljub vsem tem razočaranjem pa boljševiski mogotei vendarle ne obupajo, kajti v svoji materijalistični miselnosti slepo verujejo v vsemogočnost svojega malika, to je v — stroj. Okostje in oporišče vse organizacije socializiranega kmetijstva tvorijo namreč prav posebne strojne in traktorske postaje (na kratko jih označujejo z MTS), ki so razporedene že po vsej SSSR.

Naročajte „Domoljuba!“

VELETRGOVINA MANUFAKTURE 1885

Ob 50 letnem jubileju trrdke

se zahvaljujemo vsem cenjenim odjemalcem za
zaupanje ter so najtopleje priporočamo za
nadaljnjo naklonjenost.

1935 INDUSTRIJA PERILA IN KONFEKCIJA

Ob tej priliki sporočamo
da bomo nudili v detajlni prodaji od 9. do
23. septembra razno manufakture, perilo,
konfekcije po globoko znižanih cenah.

FRANC CROBATH „PRI FRANCELJNU“, Kranj.

Bolnik: »Pa ne bo nevarna ta operacija?«
Mlad zdravnik: »Samo zame, ker še nisem
pobene izvršil.«

**SANATORIUM
EMONA**
Ljubljana
Koncevskoga ul. 4
Zdravnik: Tel. 96-25
ordinira od 11-1
dr. Fr. Dergane, kirurg. šef-primarj v p.

DOBRO ČTIVO

k Vkuhanje (konserviranje) sadja in zelenjave za zimske mesece je sedaj najvažnejše opravilo naših gospodinj. Nov pomnožen in izpopolnjen natis knjižice: **Sadje v gospodinjstvu**, ki jo je priredil M. Humek, daje vsaki gospodinj in kuharici kratek navod, kako ji je ravnati s sadjem, kako sadje vkuhavamo, kako sušimo, izdelki iz sadja: mezge, marmelade, sadni sir, sadni sokovi, brezalkoholne pijače, sadni kis itd. Dalje o konserviranju povrtnine (zelenjadi) v kisu in slanici, konserviranju s sterilizacijo in neprodušnim zapiranjem v steklenicah, ter sušenju zelenjadi itd. Knjiga bo najboljši svetovalec vsaki gospodinj pri takih delih. Obsega 100 strani, nad 90 slik med besedilom in več barvnih tabel in stane broširana Din 24, vez. 32. Založila je knjigo Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Knjižica bo našim gospodinj in gospodinjstvom naraščajo velik pripomoček in kašipot pri uporabi in predelavi sadja v domačem gospodinjstvu. Ker je ravno sedaj pravi čas za vlaganje in konserviranje, knjižico toplo priporočamo.

Rozine za žganjekuho

oddaja po najnižji ceni
Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska 8

Na Črnuče pri Ljubljani poromajo v nedeljo 8. t. m. člani Križanske moške kongregacije s svojimi rodbinami in prijatelji. Odhod z vlakom ob 13.50. Pridružite se še Vi! Po cerkvenem opravilu prijetna zabava v gozdu nad vasjo.

Krize bo konec.

ko bodo domači denarni zavodji
mogli zopet dajati

neva posejla iz novih vlog

Zaupajte Vaš denar

Mesni hranilnici ljubljanski

ki izplačuje nove vloge, vlo-
žene po l. 1933 neomejeno ter
jih obrestuje po 4-5%.

Vloge nad Din 400.000.000—
Rezerve Din 14.000.000—

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor velja za enkrat Din 5. Naročniki „Domoljuba“ plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje prideške ali išboje poslov oziroma obrtniki pomočnikov ali vajencev in naroba.

Kovaškega vajenca

z vsa oskrbo v hiši.
sprejme takoj Matija
Ogrin, kovaški in pod-
kovski mojster, Sodra-
žica.

Pozor! Predno si na-
bavite stroj,
zanimate se za novo-
vrstne posemalnike,
ki Vam delujejo popol-
noma avtomatično. Pi-
šite inž. Temkin, Ljub-
ljana, Kavarna Slon.

Kupim vsako količino
posušene ja-
gode (češnje) črnega
trna (trnulčice). - Ant.
Stergar, Kamnik

**Novo došlo manufak-
turno blago** Vam nudi
ugodno (drž. uradni-
kom tudi na obroke)
Oblučilnica za Slove-
nijo, Ljubljana, Tyrševa
cesta 29, hiša Gospo-
darske zveze. Do pre-
klica prodajamo tudi
na hranilne knjižice
članice Zadrudne zveze.

Staro železo in vse
druge
kovine kupuje na drob-
no in vagono Fr. Stu-
pica, zaloga vsakovrst-
ne železovine, pojedel-
skih strojev čebelarških
potrebščin, razstreljiv
itd Ljubljana, Gospo-
svetska c. 1.

Klapec, veren, priden
in pošten, vaje
konj, govodi in vseh
kmečkih del in popravi
vila orodja, srednjih let,
ki se razume na go-
sposdarstvo, išče službe
tako. Naslov v upravi
lista pod št. 10748.

Napačno je razumel. Kovač Miha je vzel Jan-
ezka za vajenca ter ga takole poučeval: »Zdaj
bom vzel podkev z ognja ter jo položil na nako-
valo. Ko bom namignil z glavo, udari po nji s
ladivom.«

Janček je tako storil in — bil odpuščen, ko
se je kovač zavedel iz omedlevice.

Vinski kamen

vsako količino kupuje
po najvišji ceni Salus
d. d., Ljubljana.

Šivalni stroj, pogrez-
ni, ki veže (štika) in šiva na-
prej in nazaj, napredaj.
Cena 1800 Din. - Gra-
daška 8, Ljubljana.

Ša šolarje dobre in
cenene
obleke si nabavite naj-
bolje pri Preskerju,
Sv. Petra c. 14.

Betonsko in vse drugo
železo, plo-
čevino vseh vrst, trbo-
veljski cement, vodo-
vodne cevi, črpalke,
štedilnike, peči, kotle,
gonilna jermena, polje-
delske stroje, kuhinjsko
posodo, obrtniško oro-
dje, okovje za pohištvo
in vsakovrstno drugo
železovino, čebelarške
potrebščine, razstrelji-
va Vam nudi po nizkih
cenah
Fr. Stupica, Ljubljana,
Gospoetska cesta 1.

Peči sobne in kmečke,
štedilnike in ob-
loge sten v vsakovrstni
velikosti in obliki iz-
vršuje in popravlja so-
lido in po najnižjih
cenah podjetje Apad
Peter, Jesenice, Kralja
Petra 2. Velika zaloga
vsakovrstnih peči in
emajl ploščic.

Dva vajenca za kova-
ško obrt
tako sprejmeta, J. Fa-
bjan, Dolenja vas, vo-
zovni in podkovski
kovač, Mirna peč.

Otroška. »Koliko si stara, Martica?« »Pet let
in mati pravijo, če bom pridna in rada jedla
kašo, bom prihodnje leto že šest let.«

Trgovina z mešanim blagom, lastna izdelovalnica odej Ivan A. Grosch, Trebnje

naznanja ponovno znižanje cen vsemu manufakturnemu blagu, posebno klobukom, dežnikom moškim srajcam, ženskim nogavicam, torbicam ter vsem krojačkim, šiviljskim in čevljarškim potrebščinam. Posebno je pa še izpopolnil in do skrajne meje pocenil **vse vrste usnja.**

Zaupajte, da kupite pri meni najcenejše.
Sveže blago, poštena mera, nizke cene — za to Vam
jamči **dober glas staroznane trgovine Grosch.**

Ko je Stanko stopil v prodajalno porcelana, jo tam našel na prijatelja Jankota, ko je ravno plačeval visok račun. »Čemu pa kupuješ tako drage skodelice in krožnike?« ga je ogovoril.

»Ti tega ne razumeš, Janko. Veš, če prinesem domov ono ceneno blago, potem moram sam pomivati. Za drago posodo pa se žena boji.«

Slikar: »Ali naj vas slikam v fraku?«
Gospod (vojni dobilkar): »Kakor hočete, lahko
ste tudi golorok.«

Bolni na pljučih! Tisoči že ozdravljeni!

Zahteva te takoj knjigo o moji
novi umetnosti prehranjevanja
ki je za maraškoske rešila. Ona more poleg vsakega na-
čina življenja pomagati, da se bolezen hitro prenaga.
Nočno znojenje in kašelj prenehata, teža leteša se
zviša ter po pospevanju sčasoma bolezen preneha.

Resni možje
zdravniške vede potrjujejo prednost te moje metode in
o radi priporočajo. Cimprej začnete z mojim načinom
prehranjevanja, tem bolj.

Popolnoma zastoj!
dobite mojo knjigo, iz katere boste črpali mnogo
koristnega. Ker ima moj založnik samo

10.000 konadov za brezplačno
razpodeljevanje, pošite takoj, da se hoste mogli tudi Vi
pristevati med one srečnike.

Zbiralnica za pošto:
ERNST PASTERNAK, Berlin S.O.
Michaelkirchplatz 13, Abt. Z. 488.